МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски горадскойн комитетийн а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

Ера 5 январь 1961 шу
№ 2 (2523)
Мах 2 кеп.

Ханнахьа тоае тракторашн юртбоахама машинаши

ДIахо юртбоахам дегIабоалабара хьакъехьа ССКП XXI-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдера хоадамбеш дола шу да семилетка кхоалагIа шу. ДукхагIа ялат, гидуаргаш, кхыйола культураш чуяр, хьайбаш дебадар, царгара продукташ дукхагIа яхар—уж да колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка латта декхараш.

Уж декхараш кхоачашдеча доккха дакъа лаца дезаш ба механизатораш.

ДIадахача шера дукхагIа дола керттера балхаш машинашца даьд вай республика колхозийи совхозийи кхашка. Квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаши гидуаргаши дIаер, пропашни культураш дIайийначa кхашта механизмашца гIулакх дар, хьакхари ардари къаьст-къаьста а долаш ка бола ялат чуэцар, хьажкIаш силоса а ялатийна а механизмашца чуэцар санна йолча кердача методех шерра пайда ийбаьб колхозийи совхозийи кхашка.

Кхашкарча балхашта шерра механизаци яро торо хилийтар ерригa культураш ханнахьа чуийца яха, паччахьалкхенна ялат дIадалара план ханал хьалха кхоачашъе а, Даьхенна планал совгIа 16 эзар тонн ялат дала а, колхозийи совхозийи фермай доакъара база дикка чIоагIъе. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 16,5 центнер ялат даьннад 1960 шера республике дукхача колхозашкеи совхозашкеи, продукцега дIабода мах лохбеннаб.

Даьчох кхоачам а бийя соцаш Iаьдал дац советски наьха. Керда декхараш латт механизатораштa хьалхашка.

Нохч-ГIалгIайчен механизаторий декхар да тракторашца кхы а дукхагIа балхаш де, дерригa балхаш ханнахьа а дика а чакхдаха, колхозийи совхозийи кхашка кара беш бола болх мамогга кIезигбар, ерригa культураш хьувкъаяр.

Уж декхараш толамца кхоачашдулургда нагахьа санна кхашка балхаш деш йолча ерригача тракторех, кхыча юрта боахама машинех бизза пайда эцаш хуле, еха я яхаш, болх а ца беш техника лоаттаеш ца хуле.

Цудухьа дукхагIа йола колхозаш, совхозаш, РТС-аш бокъонца уйла тIа а яхийта бIаьстан балхашта тракторашн кхыйола юртбоахама машинаши кийчъеш йоахк.

Цу хьакъехьа дика хьокхам лу ерригача техникана ханал хьалха ремонт яьча Гудермесски районерча совхозаша. Планах укх шера гурахьи Iайи 66 трактора мара ремонт е ца езача декабрь бетта 20 дийнахь 80 трактора ремонт яь баьннаб цу районера механизатораш. Цо хьахьокх Гудермесски районера берригa механизатораш: трактористаш, комбайнераш, мастерскера болхлой — техникана ремонт яра бокъонца оарцагIбаьнна хилар.

Во лелац ремонтни балхаш Каргалински районе. ДIадахача шера IV квартале 30 трактора ремонт е езача цар 41 трактор ремонт яь кийчъяьй, хIаьта кастта ерригa трактораш тоаяь баргболаш а ба.

IV квартала планах де лаьрхIа хинна ремонта балхаш даь яьннай Шалински, Урус-Мартановски, Ножай-Юртовски районаш.

Из иштта дале а, ерригa, республика хьаийцача юртбоахама техника тоаяра балхаш мела лел.

Ховш да Наьсарен районера совхозаш массаз а балхашта тIехьа латтарашца хулга. 1959-ча шера ханнахьа зябь ца ахар бахьан долаш дIаяхача бIаьсти дIайийна ерригa культураш лаьтта аха а оахаш дIае йийзар цар. 11000 гектар аха езача 5116 гектар мара зябь аьхаяц цу районерча совхозаша. ХьатIайоагIача бIаьсти а дукха лаьтта аха дезаргда цар. Цхьабакъда, цу гIулакха дукха уйла еш бац Наьсарен районерча совхозий директораш. Из хьахьокх дIадахача шера IV квартала планах тоае езаш хиннача 69 трактораx тоаяь яьннараш 28 мара ца хиларо.

Дика лелац ремонтни балхаш Наурски, Грозненски, иштта цхьайолча кхыча районашка. IV квартале ремонт е езаш хиннача 41 трактораx 32 мара яц МагIалбике тоаяьраш.

Ремонта балхаш ледара лелар бахьан да уж балхаш деш боахкача болхлошта юкъе бокъонца социалистически яхь йоаржаяь ца хилар, цар къахьегам боаггIача тайпара вIаштIехьбаьккха ца хилар. Техника тоаеш боахкача болхлошта эшшаш йола оатхалаш кIезига я, болхлой болх ца беш багIаш ханаш нийслу, хьалха латтарий опытах бокъонца пайда эцац.

Ха дIайодаш латт. Доккха гIалат дергда техника тоаяра тIехьатеттача, цу балха бокъонца йоакхо ца еча колхозийи совхозийи кулгалхоша. Дукха ма дий цар де дезараш. Тракторaш бокъонца тоаяь яхарал совгIа царех хIаранена тIехьа ювза инвентарь кийчъе а ма езий. Долче, тракторашта ремонт ешше а кийчъе еза сеялкаш, нохараш, кхыйола машинаш. Из болх тIехьатетта йиш йолаш бац.

Къаьстта теркам тIабахийта беза ерригача тракторни бригадашта кхоачам балла йола заправочни инвентарь кийчъяра, нагахь санна трактор ехача, из кхай тIа йоллашехь а тоае эшаш йола оатхалаш Iалашъяра, иштта кхыдараштa.

Геттара бакъахьа хургда колхозашеи совхозашеи машинаш тоаешшехь а кхашкара станаши тракторни вагончикаши тоайича. Цунца дIаде фу кийчде деза, кхашка кхо дилла деза, Iай кхашка деш дола кхы балхаш де деза.

Республикерча дукхача колхозашкеи совхозашкеи тоъам хиллал механизатораш бац, хIаьта балхашка барех а цхьабараш шоай балхах дика кхеташ бац. Цудухьа, массанахьа механизаторашa дешаргдола гIулакх вIаштIехьдаккха деза. Бокха лоархIам болаш да Iана замах механизатораш хьалха латтарий опытах кхетабелга.

Кхашкара балхаш бокъонца чакхдахара чIоагIа лоархIам болаш зама я Iа. Партийни организацеш декхарийла я бIаьстан балхашта кийчбалара лоаттабеча къовсаме хьалха латта, механизатораштa юкъе беш бола партийно-массови болх тоабе, вай республикера хIара колхози совхози бIаьстан балхашта бокъонца кийчъяра шерра социалистически яхь йоаржае.

Новкъостий механизатораш! Хургйолча ССКП Центральни Комитета Пленума сийленца накъа дахгра шерра яхь а йоаржаяь, толамца кхоачашъергья вай юртбоахама техника ремонт яра план.

ТIехкхоачашдаьд декхараш

«Октябрьнефта» Управлене мехкдаьттахоша шера йоагIа план 1960 шера 24 декабре кхоачашъяьй. Планал совгIа мехкдаьтта 2,3 процентн газ 30 процентн яьккхай.

Геолого-технически балхаш дарах, автоматизации механизации ярах мехкдаьтта доаккхаш дIадодар лохде а эзараш сомаш кходе а йиш хилар. ХIара болхлочун балха овсарле 102 процент лакхъелар.

Хица мехкдаьтта тIоанаш дохадарах планал совгIа итташ эзараш тоннаш мехкдаьттеи гази яьккхай. Бокха пайда баьлар 34 скважине цементаж ярах. 34 установкана телемеханизаци яьй, хьалдоаккха мехкдаьттеи гази вIаши къоастаеш автоматаш оттаяьй.

Дуккха эзараш сомаш пайда а боалаш, 440 предложени юкъейоалаяьй. Дика предложенеш тийннай скважинашта ремонт еча мастера В. П. Соловьева.

7 шера план 4 шера кхоачашъе уйла а йолаш дIадоладаьд «Октябрьнефта» Управлене промысловикашa семилетка кхоалагIа шу.

* * *

Старогрозненски промысловикаша шера йоагIа план кхоачашийр 1960 шера 19 декабре. Шера йоагIача планал совгIа 8 процент продукци яьккхай. Чурча торонеx пайда эцарах мехкдаьтта доаккхача Iододар лохде а массехк миллион сом кходе а йиш хилар. ХIара промысловика балха овсарле 106 процент лакхъелар.

1960 шера Тирка оагIонца дуккха мелови мехкдаьтта доалла моттиг гучаяьккхай бурув деттача болхлоша. Цар дукха болх баьб мехкдаьтта доаллача къаьнарча моттиге а.

Хица тIоанаш дохадещ планал совгIа массехк эзар тонн мехкдаьтта даьккхад. ТоIаяь гIум чуйоалла фильтраш юкъейоалаярах доаккхаш дола мехкдаьтта 6000 тонн тIаккхийтар.

Хица тIоанаш дохадеш, кумулятивни перфораци еш итташ эзараш тоннаш «Iаьржа дошув» даьккхад.

Эзараш сомаш пайда боалаш 354 рационализаторски предложени юкъейоалаяьй. Рационализаторийи изобретателийи Ерригсоюзни общества член волча транспортни контора воккхагIа волча механика н. Чепчина эзараш сомий пайда луш йола 7 предложени еннай. «Старогрознефта» Управлене промысловикаш доккхал деш новатораш ба бурув деттача контора слесарь И. И. Гладков, 1-ча промысла воккхагIа вола оператор М. И. Родин, кхыбараш а.

«Старогрознефта» коллективо чIоагIа къахьег ССКП ЦК январь бетта хургйолча Пленума сийленца накъа яха. 1961 шера мехкдаьттеи гази дукхагIа яккха доккха декхар тIаийцар промысловикаша.

Тракторий керда моделаш

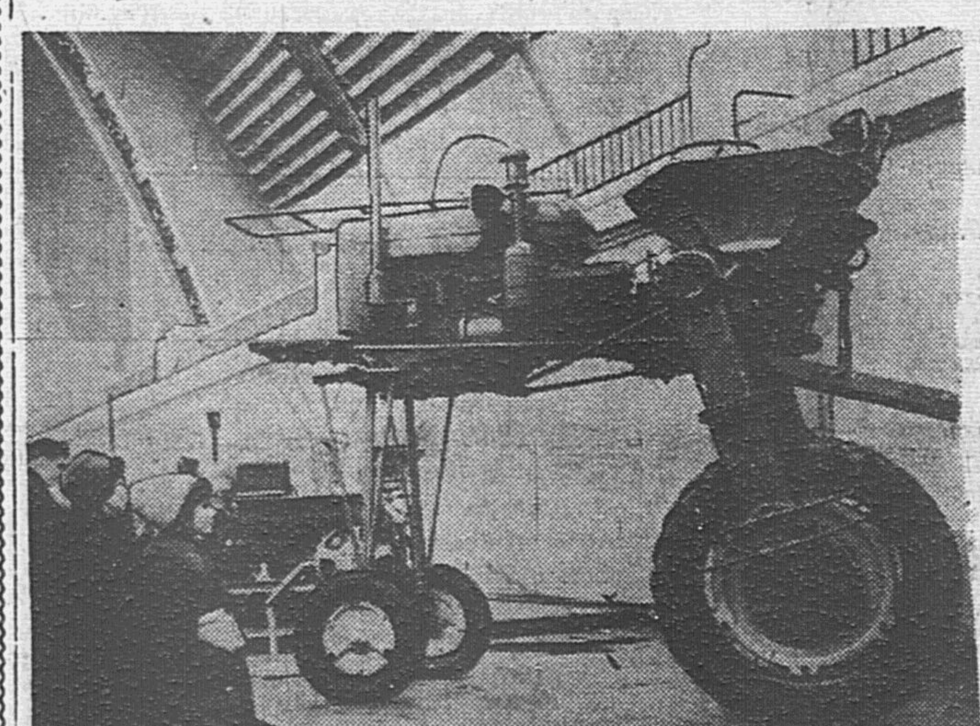

Москва. СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставкерча «Машиностроение» яхача павильоне хьахьокхаш я укх гарггарча хана арахецa йолалургйолча кердача тайпарча тракторий образецаш.

Ший тайпара конструкци а йолаш «ДТ-20К» яха чархаш тIара керда трактор йоалаяьй цига Харьковски тракторни заводо. Лаьттара 1.500 миллиметр хьалъайенна я из. ХьажкIаш, гидуаргаш, гIади чIегIи лакха йола кхы культураш дIайийнача кхашка деча балхашта лаьрхIа я из трактор.

20 говра низ а болаш цхьа цилиндр йола йиъ такта дизель латт трактора тIа.

Сахьата беш бола никъ 0,87 километргара 18 километрга кхаччалца совгIа-эшашагIа хилийта йиш йолаш 5 хьалхашкахьареи 4 тIехьашкахьареи передачаш йолаш я трактора сухалий коробка. Раздельно-агрегатни гидросистема новкъосталца лелаеш я трактора тIехьара юртбоахама оатхалаш.

Сурта тIа: «ДТ-20К» яха чархаш тIара керда трактор.
О. Кузьмина сурт. ТАСС фотохроника

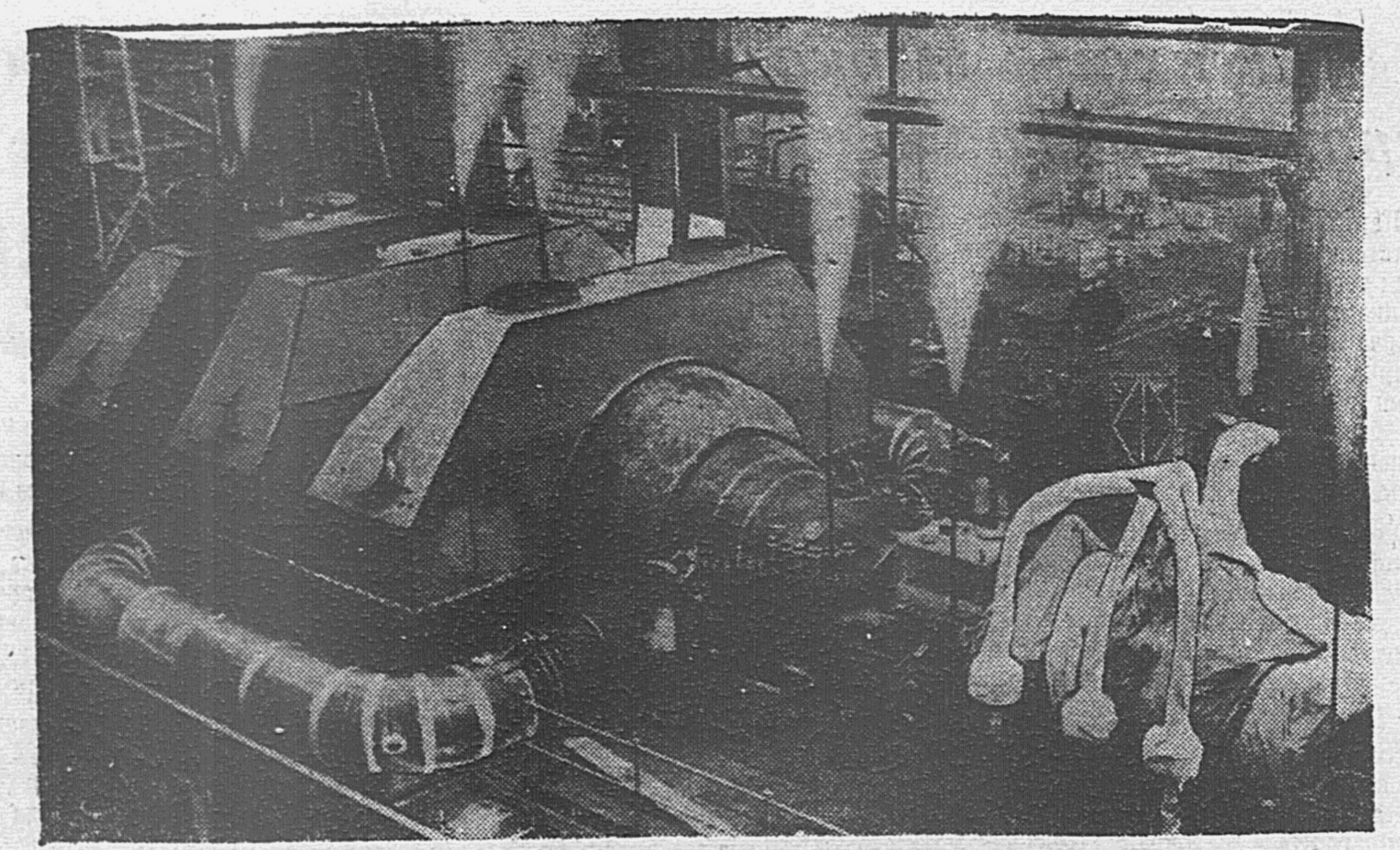

ЛЕНИНГРАД. Боккха къахьегама толам баьккхаб Металлически завода коллективо — вIашагIъелла а яьккха, дика ка а йоалаш тохкам баьб 300 эзар киловатт низ болаш йолча Iанарца болх беча цхьан вала турбинана. Семилетка шоллагIа шу толамца чакхдаккхара даькъе ленинградски турбостроителашта кхы цIаькха а карагIдаьнна доккха гIулакх да из.

Сурта тIа: турбинана тохкам бу ха.
П. Федотова сурт. ТАСС фотохроника.

Кхы а дикагIа къахьегаргда

Доккхий толамаш даьхад дIадахача шера Веденски райпромкомбината коллективо. Кхо бутт совгIа хьа я цу коллективо семилетка шоллагIча шера план кхоачаш а яь. 1961 шера чотах болх бу. Цул совгIа, укх ханага кхаччалца кхы тIа а ах шера план кхоачашъяьй. Вешта аьлча цаI-ах шера план кхоачашъяьй цу коллективо.

Пиломатериалаш кхыча моттигашка дIакхахьийтарал совгIа райпромкомбината коллективо вай республике бахача наха укх шера дукха кухонни, канцелярски, ученически столаш, гIандаш арахийцад. Цул совгIа школай, больницай, районерча клубай дукха заказаш кхоачашдаьд.

Доккхий балхаш ду райпромкомбинате столярни цех шеръяра.

Белгалдаккха дезаш да шоай болх дика бовзаш йола дукха кадраш предприяте дегIаяьхкалга: комсомолец-тракторист Кагиров Канташ, пилорамщик Хадашев Саид-Iалий, бондарь Хасаев Рамзан, хьу теда Хамидов Саид-Iаьла, кхыбараш а. Производственни заданеш 135—160 процент кхоачашъю цар массаз а. Шоаш дика болх барал совгIа чIоагIа новкъостал ду цар шоай новкъосташта а.

Райпромкомбината партийни профсоюзни организацеша массаза а йоакхо ю технико-экономически хьокхамаш кхоачашдара, производство шеръяра, хIаьта сушилка е дIайолаялийтара инициатор а яр уж.

Шеко яц 1961 шера Веденски райпромкомбината коллективо кхы а дикагIа къахьегаргхилар.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

5000 метр кIоарга я скважина!
Бакински бурув деттарий толам

Боккхача толамца белгалдаьккхар семилетка кхоалагIа шу Азербайджанерча бурув деттараша. Керда шу хьахулача бус СССР-е эггара хьалха 5000 метр кIоарга мехкдаьтта даккха бурув техар гIорбаьнна мехкдаьтта лохаш болча Т. Гукасовеи М. Нагиевеи кулгалдеча бурув деттарий партеша. ХIанзалца турбобураца изал кIоарга бурув техадац дунен тIа цхьанна а моттиге.

Апшерона къулбехьарча берда йисте форда юкъе улл бурув тохаш йола аьшка остров. Дукха халонаш ла йийзар цига мехкдаьтта лохаш болча болхлой, цар турбобура юхье дагIа оста пхи эзар метр кIоарга дада тIоанаш теда доладаллалца йолча хана.

(ТАСС).

Iалаьмате йоккхий машинаш

ДНЕПРОПЕТРОВСК, 3 январь. (ТАСС). Артема цIерахча машиностроительни заводо Котласски целлюлозно-каьхата комбината тахан дIаяхьийтай «К2-02» яхача картон еча низ болча агрегата тIеххьара оатхалаш. Из Iалаьмате йоккха машин дIаоттае цига хьалъе йийзар бIаь метр гаргга дIоахал а долаш, пхезза вIаштIара даь цIенош миссел лакхал а долаш йола промышленни здани. Цига хIара дийнахь-бус хьаергья 4,2 метр шорал а долаш, кхо миллиметр сомал а долаш йолча картона 150 тонн. Эггара хьалха Советски Союзе арахецаш я уж тайпа агрегаташ.

Предприяте цехашка хIанз хьалъяь йистейоалаш латт кхы а дукхагIа болх бергболаш йола «К-06» яха машин. Дийнахь-бус 225 тонн картон арахеца низ кхоачаш хургья из.

Тульски совнархоза Алексински целлюлозно-каьхата комбината лаьрхIа хьаеш я из автоматизированни агрегат.

ДикагIбараштa совгIаташ деннад

СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставке 1960-ча шера хьахьокхаш хиннача машиний, технологически процессай, къахьегама дикагIча методий толашагIа йола образецаш хьинаре балха юкъеяхьарах предприятей, стройкай, колхозий, совхозий 186 коллективана ахчан совгIаташ деннад СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставка Совета Комитето.

100 эзар сом цхьацценена луш, совгIаташ деннад промышленни 14 предприятена, 10 колхозаи совхозаи, 9 стройкана.

50 эзар сом цхьацценена луш совгIаташ деннад предприятей, колхозий, совхозий, стройкай 52 коллективана, хIаьта 25 эзар сом луш — 101 коллективана.

Предприятей, колхозий, совхозий, стройкай дикагIйолча коллективашта СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставко деннача ахчан совгIаташа социоаккхаргда керда мелдар, толашагIа мел дар кхы а хьинарегIа балха юкъеоза безам хулга, цо новкъостал дергда дика ка а йоалаш семилетка заданеш кхоачашъе.

СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставка Совета Комитет дIахохьош я, выставка балха 1960-ча шера итогашка хьежжа, машиний, технологически процессай, къахьегама дикагIйолча методий толашагIа йола образецаш хьинаре балха юкъекхувларах коллективашта ахчан совгIаташи, хIаьта иштта производства дикагIа болча наха медалаши совгIаташи телара болх.

(ТАСС).

Йизза гуча а яха, пайда а эца торонех

ТАСС-а корреспондента хаттараштa СССР-а Госплана председатела В. Н. Новикова денна жопаш

Укх деношка арабаьккхар нов. Н. С. Хрущева председателал а деш хиннача СССР-а Министрий Совета заседанех бола хоам. Цу заседане дийцад халкъа боахам дегIабоалабара семилетка заданеш укх хьалхарча шин шера кхоачашъярахи планаш увттаяра система тоаярахи дола дешаш. Из хоам башха шийна аьнна СССР-а Госплана председательгара В. Н. Новиковгара дийхад ТАСС-а корреспондента.

Хаттар: Укх шера СССР-а Министрий Совето ворхI шерарча плана юкъе хувцамаш де соцам баьб. Фу бахьан баьб из соцам, миштаб цун чулоацам?

Жоп: ССКП XXI-ча съездо тIаийца вай мехка шерра коммунизм хьалъяра программа толамца кхоачашъяра боккха лоархIам болаш ба нов. Н. С. Хрущева предложенех СССР-а Министрий Совето баь соцам. Вахаро ше баь соцам ба из.

Ховш ма дий, контрольни цифраш тIа оттаяь халкъа боахама кертерча доакъой къахьегара ворхI шерарча плана заданеш лоархIамболлаш тIеххкоачашъеш хилар. СССР-а Лакхехьарча Совета VI-ча сессе, 1961 шера тIаийца план юкъе а йолаш, семилетка кхаь шера арахеца промышленноста валовой продукци 34 процент лакхлургья контрольни цифраш тIа цу шерашка оттадаьча 26 процента меттел. Заданел тIех 200 миллиард сом гаргга мах бола промышленни продукци арахецаргья.

ХIанзехьа а ала йиш я 1959—1961 шерашка кхы тIа а 10 миллион тонн гаргга болат, 8 миллион тонн гаргга мехкдаьтта, 8 миллион тонн гаргга Iаьржача металла прокат йоаккхаргья, 80 миллиард сом гаргга мах бола машинаши оборудовании, 9 миллион кубически метр гаргга сборни аьшкбетона конструкцеши оатхалаши ергья.

Халкъа эшача товарий дуккха тайпаш арахецара заданеш тIеххоачашъю. Кхаь шера чухь контрольни цифраш тIа лаьрхIачул кIезаш 1 миллиард метр совгIа, пазата хIамаш 110 миллион гаргга, кога тIа бувхабу телата тIирс 65 миллион пара совгIа, 14 миллиард сом совгIа мах бола культурни гIулакха а цIагIа а эша товараш дукхагIа арахецаргда.

Йоккхийча капитальни вложеней ларда тIа лоархIамболлаш шер а яьй, керда а яьккхай халкъа боахама дерригача доакъошкара производственни аппарат. Алхха 1959—1960 шерашка кердача техникаца кийчъяь 2000 совгIа йоккха предприяти болх бе йолаялийтай.

ВорхI шерара план кхоачашъеш кхы тIа а гучаяьхача торонашца, лаьттагIара доаккха рузкъа доаллача кердача моттигех пайда эцарца, Iилманои техникои яьха керда говзалаш юкъейоалаярца, хIаьта иштта боахама цхьацола доакъош дегIадоаладара тIехь эттача кердача декхараш-ца дувзаденна ворхI шерарча заданей лоархIамаш къоастаде деза. Халкъа боахама цхьадола доакъош дегIадоаладара хьакъехьара ворхI шерарча плана заданеш лакхъеш хувцамаш данза даргдоацаш лаьрхIад. Союзни республикай Министрий Советашта, совнархозашта, СССР-а министерствашта, ведомствашта, моттигерча Советий исполкомашта тIадиллад производственни мощностех пайда эцара, махулла чIоагIагIа хIама кходара ларда тIа предприятешка, стройкашка, колхозашка, совхозашка кхы тIа а чура торонаш тучайоахаш болх байтилга.

Хаттар: Фу лоархIам ба СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара хадданза планаш увттаелга Iалашде яьча решене?

Жоп: 1957 шера СССР-а Лакхехьарча Совета VII-ча сессе ше доклад еш, нов. Н. С. Хрущева яьхад текущи планаш перспективни планашца ювзаш увттае еза, тIехьа тIадоагIача шера овттаертйолча планах кертерадар карарча шера ховш хургдолаш, тIехьа тIайоагIача пхе шера, кIалдисача а шин шера оттаергйолча планах кертерадар карарча пятилетках ховш хургдолаш увттае еза планаш.

Ховш ма дий, боахам цегIабара гIулакх хадданза хулаш дола хIама хилар. Цудухьа, цхьан шера е массехк шера лаьрхIа оттаяь план йоагIача тайпара хувца еза.

Вай мехка хIара шера болх бе йолалу керда эзараш йола предприятеши дукха объекташи. Царца цхьана хIара шера хьалъе йолаю дуккха предприятеши, объекташи, царца йоккхий яраш а йолаш. Масала, 1961 шера электростанцешка 7,8 миллион киловатт керда мощносташ юкъейоалае а 15,5 миллион киловатт мощность йола электростанцеш хьалъе а лерхI.

Йоккха металлургически комбинатаи электростанценеи, машиннаькъаи проект оттае а хьалъе а, рузкъа доалла йоккха моттиги баьх долча лаьттан йоккха райони караерзае 4—5 шу совгIа ха эш. Цу тайпара, йоккхача предприятена е объектана проект оттаеши из хьалъеши, кIалдисача а, ховш хила деза из болх бе йолайолийта лерхIача шера цу предприятена мел продукци эшаргья. ТIаккха, тIа-тIа а лакхлуча масштабах гIирс толамца хьалбара кIезигагIа дале а укх гарггарча 5 шера мехка экономика цегIаяра перспективаш йовза еза. Вешта аьлча 15—20 шера оттаеча плана дакъа дола, хадданза лелаш йола 5 шера план я укхаза ювцар.

Укх тIеххьарча шерашка боккха болх баьб халкъа боахама планаш увттаяреи цунна хьалхле лелаяреи даькъе. Ларде лаьцай предприятеша, стройкаша, совнархозаша, къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша увттаяь планаш; халкъа боахама планаш увттаеча бола союзни республикай лоархIам лакхбеннаб; мехка экономика дегIайоалаяра перспективни планаш увттаеш бу болх тоабаьб, йIаьххача хана лаьрхIа перспективни план оттаеш латт.

Капитальни балхий планаш тIа къаьстта лоархIам болча стройкай капитальни вложеней объемаши гIишло хьалъеча ерригача хана производственни мощносташ болх бе йолаялийтара заданеши шерашта йийкъа а йийкъа оттаю. ГIишло хьалъяра тIулакх дикагIа вIаштIехьдаккха йиш хулийтаргья цо.

Планаш увттаяра система цу новкъа дIахо а тоаярах латт декхар.

СССР-а Министрий Совето динза дарцIоацаш лаьрхIар текущи планаш увттаеча ханнехьа а СССР-а халкъа боахам цегIабоалабара а пятилетка тIехьарча шера а хургдола керда хьокхамаш оттадар. Масала, 1962 шерара план оттаеча хана 1966 шера халкъа боахам дегIабоалабара кертера хьокхамаш оттаде деза, хIаьта 1963 шерара план оттаеш 1967 шера халкъа боахам цегIабоалабара керттера хьокхамаш оттаде деза, и. дI. а. Из гIулакх къаьстта боккха лоархIам болаш да халкъа боахама доакъош а цхьаццайола экономически районаш а нийса дегIайоалаяра, хIама хьаду низаш лерттIа дIа-юха нийсдара, Iилманеи техниканеи гучаяьнна керда говзалаш дикагIа планашта юкъейоалаяра. Цу тайпарча решене йиш хулийтаргья СССР-е коммунизм хьалъяра программа толамца кхоачашъяра эша халкъа боахама керда торонаш гучаяха а царех дикагIа пайда эца а.

Февраль бетта чотах къахьегаш ба

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхье баьннача крекинг-завода технологаша дика толамаш даьхад. Социалистически яхье яьннача коллективашта юкъе хьалхара моттиг лелаю № 1-2, 3-4, 5 йолча установкай коллективаша. Укх шера февраль бетта чотах мехкдаьтта продукташ арахецаш ба уж хIанз.

Хьалхара моттигаш лелаеча установкай къахьегамхоша дIадахача шера планал совгIа бIаьш эзараш тонн мехкдаьтта сийрда продукташ арахийцай, хIаьта установкашка ремонт ца еш дукхагIа болх байтаб. Масала, № 5 йолча установка ремонт ца еш бIаь деннеи буси болх баьб.

Шоашта оттаяь нормаш массайолча хана тIехкхоачашъеш хьабоагIа воккхагIа вола оператор Ф. Павловский, операторaш А. Магомадов, Н. Еременко, Ю. Лопанский, иштта кхыбараш а.

ХIанз семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра керда социалистически декхараш тIаийцад крекинг-завода технологаша.

А. РАШИДОВ.

ДуккхагIа теркам бе пропагандисташцарча балха

Партийни просвещене системе еча занятей идейни боарам пропагандистий теоретически методически знанешка хьежжа хул. Грозненски районерча партийни организаце укх тIеххьарча шерашка дика пропагандисташ вIашагIкхийттаб. Царех дуккхагIа бараш лакхереи юкъереи образованеш йолаш а дика балха опыт йолаш а ба.

Пропагандистий теоретически знанеши методически говзали лакхъеш доккха новкъостал ду Нохч-ГIалгIай обкомо вIашагIъеххкача курсаша. Укх дешара шера районерча 106 пропагандистах 80 саг хиннав цу курсашка.

Дикка новкъостал ду пропагандисташта ССКП райкомерча семинараша а. Ценхаштта йоакхо ю райкомо семинарашта доалдераш кийчбара. Семинарашта доал деш ба ССКП райкома секретарь нов. Коробова, райсельхозинспекце начальник нов. Скибо, ССКП райкома пропагандист нов. Терлоев, ССКП райкома просвещене кабинета заведующи нов. Шупикова, иштта кхыбараш.

Бетта цкъазза хулаш йолча цу семинарашка теоретически лекцеш а еш, методически дешаш а Iомаду пропагандисташа.

ХIара семинаре пропагандисташта къамаьл ду ССКП райкома секретараша нн. Чадова, Коробовас, Арсаева, райисполкома председатела н. Дудника, цун заместитела н. Инаркаева.

Цу дешо торо хулийт пропагандисташка занятеш еча хана моттигерча материалех пайда эца. Семинарашка дикка моттиг дIалоац методиках йолча занятеша. Цу занятешка укх тайпара лекцеш еш: «Занятешка гойтара пособех пайда эцар», «Пропагандиста къамаьла культурах», «Школашка, кружокашка, семинарашка партеи правительстваи соцамаши дунен халкъашта юкъерча гIулакхех дола документаш Iомадара опытах», «Пропагандистски балха тIа художественни литературах пайда эцар», иштта кхыяраш.

Боккхача пайданера гIулакх да семинарашка вIашагIкхийттача пропагандисташа шоай балха опыташ ювцар а вIаши йовзийтар а. Цхьаболча говзача пропагандисташа шоаш занятешка оттаяь планаш а конспекташ а еш пропагандистий семинарашка. Декабрь бетта хиннача тIеххьарча семинаре, масала, шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир дикагIа болча пропагандисташа нн. Зубайраевас, Куцевас, Потапова, Тангиева, Кобызева.

Школайи, кружокийи, семинарийи балхашта яьча анализаша хьахьекхад пропагандистий семинараш яр пайданера гIулакх хилар.

Политпросвещене болх тоабара пайданера гIулакх да, хаданза занятешка а ухаш, партийни активацарча болхлоша дикагIа йола опыт Iомаяр а из дIайоаржаяр а. Цу гIулакха ССКП райкомо школашкеи кружокашкеи партактив ухийт.

Райкома викалаш цхьан заняте хинна ца Iеш, массехк занятешка хул, бIарчча тема Iомаяь яллалца. Даьна аьлча, цхьан заняте хиларах довзаргдац дешара гIулакхаш. Белгалдаккха дезаш да цу занятешка ухараш дукхагIа йолча хана пропагандистий семинарашка доалдераш хилар.

Семинараши совещанеши яь ца Iеш, къаьст-къаьстача пропагандисташта а новкъостал ду райкомо. Райкома болхлой занятешка хул, консультацеш ю, хьехамаш цу.

Пропагандисташта деш долча новкъостала пункт я райкома политпросвещене кабинет. Укхаза да специальни литература, стендаш, района а республика а экономика хьагойташ йола цифраш, дикагIа болча пропагандистий опыт ювцаш йола материалаш.

Цул совгIа, цу кабинете докладаши лекцеши еш, производстве хьалхле лелаерашца вIашагIкхетар хул. Дика вIаштIехьбаьккхаб кабинете справочно-библиографически болх а.

Белгалдаккха дезаш да пропагандисташцарча балха юкъе кхоачамбоацараш хилар. Партийни организацей секретараш берригаш а бац лартIа пропагандисташцара балха йоакхо еш.

«ХIанзарча хана еча партийни пропагандах» яхача ССКП ЦК баьча соцамо хьеххача бесса политпросвещене болх дIабахьар партийни организацейи коммунистийи сийлахь декхар да.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
ССКП Грозненски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Сийлен цIи яькхкхай

Дуккхача хана денз коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш хьайоагIа Шелковской района Червленная-Узловая яхача станцера коллектив.

Шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара новкъарленех кхера ца луш шоай балха план кхоачашъе а къахьегама овсарле лакхъе а лаьрхIар коммунист нов. Ермоленко керте латтача бригада. Эггара хьалха хиннача собране шоайла дагa а баьнна бригада членаша оттадир хIара бетта-бетта дикагIа къахьега а юкъерча школашка, техникумашка заочно деша а.

ЧIоагIа хувцамаш хилар собрани хинначул тIехьагIа. ХIара болхлочо шоашта хьалхашка оттадаь декхараш дика кхоачашдора.

Денгара-ли массаза доал производстве электротехникеи телемеханикеи юкъекхувлара, хIара болхлочун кхетам лакхбара чIоагIа новкъостал даьд парторганизацеи месткомои. Дика новкъостал ду царна хьехархоша а. ХIара кIирах шозза № 123 йолча юкъерча школера хьехархоша уха а ухаш 5—6-чеи классашка заочно дешаш баьнача бригада членашта нн. Кравченкона, Терещенкона, Бурдана, Никитенкона, Пузикана урокаш тел. Цул совгIа железнодорожни техникуме дешаш ба нн. Ермоленко, Гайнутдинов, Антонов, Басанько, иштта кхыбараш а.

Социалистически яхье баьннача бригада членаша бетта баьча балха итогаш ювцаш профсоюзни собранеш ю. Баь болх бувцарал совгIа, хIаране вахарах къамаьлаш ду собране. Цу дерригача гIулакхаша торо хилийтай коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккха.

Каст-каста станцерча коллективо воскресникаш а еш, станцера тайптайпара балхаш ду. ХIаьта хьалха лаьрхIа кIор Iобоассабеча бригадаш ухийташ хинна болх хIанз цар шоаш бу. Ужжамо балхаш деча дакъа лоац массаволча болхлочо.

— Хьалха уж балхаш де мах а телаш кхычахьара болхлой увттабе безар,—йоах парторганизаце секретара нов. Московойс.—ХIанз цу тайпара болх тхоай низаца бу оаха.

Хьалха итташ бIаьш сомий маьха новраш ийдора станце. Цхьабакъда, из зе а ца де лаьрхIар коллективо. Шоай низаца 0,30 гектара тIа новрий борц дIабийра бригада членаша.

Производственни нормаш тIеххкхоачашъярах, общеобразовательни боарам лакхбарах, общественни балха дика дакъа лацарах коммунистически къахьегама ударникий цIераш теххкай станце дежурнеех А. Линниках, А. Кузьминах, операторех М. Кравченкох, Е. Линниках, стрелочникех К. Травинах, Т. Морозовах, Д. Сиваковах, А. Сенинах, иштта кхыбарех.

ЧIоагIа къовсам лоаттабу станцерча хIара болхлочо общественни порядок телхаерашца. Цар даь моллагIа харцахьара гIулакх коллективо ший собране дувц. Иштта, къаракъ а менна веха нов. Тюгулева дежурнеца гIар яр бахьан долаш 10 минут совгIа тIехьаяьннаяр поезд. Нов. Тюгулева гIулакх коллективо дийцар.

ДIадахача 1960 шера дика къахьегаро хьагойт Коммунистически партеи Советски правительстваи машиннаькъахоштa хьалхашка оттадаь декхараш дIахо йодача хана а кхоачашдергдолга.

Я. ГРЕСЕВ,
Шелковской райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Хьинаре къахьег цар

Дукха комсомольцаш ба болх беш Грознерча соттаяь мебель еча фабрике. Шоашкара хьокхамаш гойташ хул уж массаз а. Коммунистически къахьегама бригада сийлен цIи предприяте эггара хьалха яькхай шлифовщица комсомолка Нестеренко Аллас кулгалдеча бригада.

Цу бригаде болх беш ялх саг ва. Белгалдаккха дезаш да цхьа барт болаш, безаме цар къахьегилга. Дика болх беш, тIехьависачоа новкъостал деш ба уж. Конвеерах оатхалаш шаьръеш ба мехкарий. Шоаш араеца продукци дика хилар — из да цар шоашта хьалхашка увттаду керттера декхар. Нагахьа санна хьалха гIожаяь оатхалаш дукха ха йоаю яхаш эггара тIехьагIа мара шаьръеш хиннаеце, хIанз Нестеренко бригадерча мехкараша цхьатарра ерригаш а шаьръю. Из болх беш царех цаI тIехьайисача шоллагIчоа новкъостал ду. Цу гIулакхо болх сихбу. Шоай производственни заданеш массаз а 135—140 процент кхоачашъю цар.

Производстве дуккха кердадараш балха юкъекхийлад цу бригада. Оатхалаш шаьръеча хана тIоада а еш, шаьръелга эггара хьалха дIадоладир. Оатхалаш цу тайпара хьаеш хилча шаьрагIа а дикагIа а хул.

Дика болх бе а деша а кхоабу цу бригадацара болхлой. Цхьабараш Грознерча педагогически институте вожаш сайрийна дешача школе дешаш ба. Цул совгIа, Нестеренко ше местни комитета член я. ХIаьта Валиева Раиса, Токмачева Маргарита комсомола комитета членаш ба. Фабрика пенгазет арахецаш а ба уж, каст-каста берригаш цхьана кино, театрашка ух.

Укх кердача шера кхы а доккхагIа толамаш дахара хьинаре къахьегаш ба уж.

С. ХАНБЕКОВ,
соттаяь мебель еча фабрика парторганизаце секретарь.

1961 шера йолча Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Паччахьалкхен бюджета хьакъехьара

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика

ЗАКОН

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Статья 1. РСФСР Министрий Совето тIаена 1961 шера йола РСФСР Паччахьалкхен бюджет РСФСР Лакхехьарча Совета Бюджетни комиссе еннача предложенеех (кердача маьхий масштабаца) тIайийца хувцамаш а долаш, доходаши расходаши 25.488.372 эзар сом хургдолаш чIоагIъе.

Статья 2. 1961 шера йолча РСФСР Паччахьалкхен бюджете лаьрхIа паччахьалкхени кооперативнии предприятешкара а организацешкара а хьачуйоагIа доходаш — оборота тIара налог, пайдаш тIара тела ахчаш, подоходни налог, социалистически боахамгара йоала кхыйола доходаш—ерригаш а 22.907.411 эзар сом оттае.

Статья 3. 1961 шера йолча РСФСР Паччахьалкхен бюджете лаьрхIа халкъа боахама финансировани яра—дIахо йодача хана еза-йоккха промышленность, гIишлой индустри, ейгеи кхачани промышленность, юрта боахам, транспорт, жилищно-коммунальни боахам, халкъа боахама кхыйола отраслеш дегIайоалаяра—йола еррита расходаш 12.442.832 эзар сом оттае.

Статья 4. 1961 шера йолча РСФСР Паччахьалкхен бюджете лаьрхIа социально-культурни гIулакхашта—массане юкъара дешар дешача школашта, техникумашта, лакхехьарча дешара заведенешта, Iилма-тохкама учрежденешта, профессионально-технически дешара заведенешта, библиотекашта, клубашта, театрашта, кепайоазонна, сердалони культураи кхыча гIулакхашта; больницашта, берий яслешта, санаторешта, унахцIено лораяреи физически культураи кхыча учрежденешта; пенсештеи пособештеи хьожаду—ахча церрита а 11.498.982 эзар сом оттаде.

Статья 5. 1961 шера йолча РСФСР Паччахьалкхен бюджете лоархIаш дола паччахьалкхен Iаьдала органаш, паччахьалкхен управлене, суда органаш лелаяра хьожаду ахча 501.410 эзар сом оттаде.

Статья 6. 1961 шера доходашта а расходашта а йола РСФСР республикански бюджет 22.564.369 эзар сом а долаш чIоагIъе.

Статья 7. 1961 шера автономни республикай паччахьалкхен бюджеташ, краяй, областий, городий Москвани Ленинградеи бюджеташ доходаштеи расходаштеи дола дерригa ахча 8.865.571 эзар сом а долаш оттае, цу даькъе:

	(эзараш сомаш)
Башкирски Автономни Советски Социалистически Республика	190.438
Бурятски Автономни Советски Социалистически Республика	53.069
Дагестански Автономни Советски Социалистически Республика	77.138
Кабардино-Балкарски Автономни Советски Социалистически Республика	33.368
Калмыцки Автономни Советски Социалистически Республика	20.308
Карельски Автономни Советски Социалистически Республика	61.110
Коми Автономни Советски Социалистически Республика	62.600
Марийски Автономни Советски Социалистически Республика	49.567
Мордовски Автономни Советски Социалистически Республика	57.144
Къилбаседа-ХIирий Автономни Советски Социалистически Республика	39.730
Татарски Автономни Советски Социалистически Республика	176.123
Удмуртски Автономни Советски Социалистически Республика	93.167
Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика	56.548
Чувашски Автономни Советски Социалистически Республика	64.105
Якутски Автономни Советски Социалистически Республика	100.973
Алтайски край	158.497
Краснодарски край	204.308
Красноярский край	203.730
Приморски край	128.756
Ставропольски край	114.087
Хабаровски край	121.131
Амурски область	57.894
Архангельски область	110.580
Астрахански область	53.742
Белгородски область	56.664
Брянски область	76.985
Владимирски область	83.487
Вологодски область	86.494
Воронежски область	119.576
Горьковски область	207.779
Ивановски область	99.820
Иркутски область	151.482
Калининградски область	54.822
Калинински область	114.315
Калужски область	58.632
Камчатски область	46.490
Кемеровски область	177.694
Кировски область	116.604
Костромски область	64.159
Куйбышевски область	155.848
Кургански область	61.440
Курски область	75.336
Гор. Ленинград	495.715
Ленинградски область	98.594
Липецки область	60.866
Магадански область	68.113
Гор. Москва	1.038.155
Московски область	285.842
Мурмански область	94.696
Новгородски область	55.567
Новосибирски область	170.881
Омски область	128.364
Оренбургски область	103.367
Орловски область	58.948
Пензенски область	78.147
Пермски область	195.553
Псковски область	65.796
Ростовски область	180.247
Рязански область	83.076
Саратовски область	141.319
Сахалински область	94.654
Свердловски область	260.376
Смоленски область	73.003
Сталинградски область	141.250
Тамбовски область	78.360
Томски область	53.262
Тувински автономни область	26.465
Тульски область	115.436
Тюменски область	91.093
Ульяновски область	75.370
Челябински область	190.229
Читински область	70.207
Ярославски область	96.880

Статья 8. 1961 шера колхозашкара йоахача подоходни налогаца, бахача нахагара йоахача подоходни налогаца, оборота тIара йоахача налогаца автономни республикай паччахьалкхен бюджеташка, краяй, областей, городий Москвани Ленинградеи бюджеташка юсаш йола отчисленеш укх боараме чIоагIъе:

Автономни республикай, краяй, областей, городий цIераш	Колхозашкара йоахача подоходни налогаца (Отчисленей проценташ)	Бахача нахагара йоахача подоходни налогаца (Отчисленей проценташ)	Оборота налогаца (Отчисленей проценташ)
Башкирски Автономни Советски Социалистически Республика	70	80	15,7
Бурятски Автономни Советски Социалистически Республика	100	70	24,5
Дагестански Автономни Советски Социалистически Республика	100	100	40,4
Кабардино-Балкарски Автономни Советски Социалистически Республика	100	100	27,2
Калмыцки Автономни Советски Социалистически Республика	100	100	100,0
Карельски Автономни Советски Социалистически Республика	100	50	22,8
Коми Автономни Советски Социалистически Республика	100	40	15,5
Марийски Автономни Советски Социалистически Республика	100	100	39,7
Мордовски Автономни Советски Социалистически Республика	100	100	35,6
Къилбаседа-ХIирий Автономни Советски Социалистически Республика	100	50	18,6
Татарски Автономни Советски Социалистически республика	100	50	15,8
Удмуртски Автономни Советски Социалистически Республика	100	70	22,0
Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика	100	70	24,1
Чувашски Автономни Советски Социалистически Республика	100	100	38,4
Якутски Автономни Советски Социалистически Республика	—	100	100,0
Алтайски край	50	60	16,6
Краснодарски край	30	40	9,2
Красноярски край	100	55	16,8
Приморски край	100	50	20,0
Ставропольски край	50	40	14,9
Хабаровски край	100	80	18,1
Амурски область	100	80	25,0
Архангельски область	100	60	24,8
Астрахански область	100	80	19,8
Белгородски область	25	70	19,1
Брянски область	100	80	14,2
Владимирски область	100	50	9,5
Вологодски область	100	80	15,7
Воронежски область	50	70	8,3
Горьковски область	100	35	7,9
Ивановски область	100	50	11,2
Иркутски область	100	35	19,9
Калининградски область	100	60	19,8
Калинински область	50	50	5,4
Калужски область	100	60	20,1
Камчатски область	—	100	100,0
Кемеровски область	100	35	17,9
Кировски область	70	80	12,6
Костромски область	100	70	21,2
Куйбышевски область	100	40	12,3
Кургански область	50	100	16,7
Курски область	50	100	25,3
Гор. Ленинград	—	10	8,8
Ленинградски область	100	25	30,3
Липецки область	100	80	23,1
Магадански область	—	100	100,0
Гор. Москва	100	15	5,6
Московски область	100	40	9,7
Мурмански область	—	100	24,4
Новгородски область	100	60	17,2
Новосибирски область	100	60	15,7
Омски область	100	70	20,4
Оренбургски область	50	50	16,9
Орловски область	80	80	31,2
Пензенски область	100	80	8,3
Пермски область	100	45	14,2
Псковски область	100	100	27,4
Ростовски область	50	20	4,7
Рязански область	100	80	19,0
Саратовски область	60	30	13,7
Сахалински область	—	90	22,4
Свердловски область	100	30	10,3
Смоленски область	100	60	21,8
Сталинградски область	60	20	21,3
Тамбовски область	70	80	21,4
Томски область	100	70	16,5
Тувински автономни область	100	100	100,0
Тульски область	100	35	18,0
Тюменски область	70	80	29,6
Ульяновски область	100	60	28,5
Челябински область	100	35	13,8
Читински область	60	70	24,3
Ярославски область	100	40	10,8

Статья 9. Автономни республикай паччахьалкхен бюджеташка, краяй, областей, городий Москвани Ленинградеи бюджеташка 1961 шера юсаш йола отчисленеш чIоагIъе:

а) юртбоахама налогах хьачудоагIача ахчах — 100%;

б) хьунашкара хьачудоагIача ахчах — 100%;

в) Саг йоалаянзеи маьре баханзеи, цхьаьи, кIезига дезал болаши болча СССР гражданашкара йоаккхача налогах хьачудоагIача ахчах — 100%;

г) 1961 шера 3 процент йола кхадж боагIа Паччахьалкхен чура заем йоаржаярах хьачудоагIача ахчах а 1961 шерарча ахчан-хIамай лотереех хьачудоагIача ахчах а—25%;

д) кооперацегара а юкъарча организацей хозорганашкара а йоахача подоходни налогах хьачудоагIача ахчах — 100%.

Статья 10. 1961 шера РСФСР халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен плано оттадаьча балхашта финансировани Iалашъяр духьа 1961 шера РСФСР республикански бюджета ахчанцара дотаци дала: Калмыцки АССР паччахьалкхен бюджета — 2.404 эзар сом, Якутски АССР паччахьалкхен бюджета — 46.759 эзар сом, Магадански областа бюджета — 12.428 эзар сом, Тувински автономни областа бюджета — 4.232 эзар сом.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ОРГАНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
С. ОРЛОВ.

Москва, Кремль. 1960 шера 27 декабрь.

КХАЛСАГИ ДЫИ

Ховш да, эксплуататорски общество йолча хана моллагIча дыно а доалдерий хьашташ кхоачашдеш хилар, къахьегамхой боацоши царна низ-Iоткъам беши дола терз хилар. Къаьстта дукхагIа къизал кхалсагаца хиннай дына.

Сигларча даьла а, лаьттарча господина а, цIагIарча маьра а лей хила езаш хиннай кхалсаг дына хьехамах. Бераш дари, мара товр дари, са а ца лоIаш, болх бари лерхI дыно кхалсага декхараш.

Эксплуататорски общества юридически законаша а могийташ хиннад дыно кхалсага лоаттаду Iазап.

Бусалба дына къизача бокъонаша кхалсаг декхарийла ю, хIама тIахкелла, корта къайлабаккха, маIача лаха керта чо бIарга ца байта.

ГIалмакхой юрташка, кхыметтелки чу лувча а бокъо луш хиннаяц дыно кхалсага, цо хий бIехдергда яхаш. Дыно кхалсаг маIача сага нийсса тешалла могаяц. Кхыметтел энначул тIехьагIа а кхалсаг маIасаг санна дIайоллар могадац къорIа. Кхалсага доаккха каша кIоаргагIа хила деза, яхаш хьехам бу цо.

Миштад капитала мехкашкара кхалсага гIулакх? Паччахьа хана Россе хиннача капиталисташеи помещикашеи санна, дынца нах Iеха а беш, боацабу хIанз капитала мехкашка. Цар а дувц, кхалсага моттиг кхуврча йисте мара яц, яхаш.

Ды хьалха а тетташ, тайп-тайпарча наькъашца кхалнах тувлабе а, общественни вахаре царга дакъа ца лацийта а, политически экономически бокъонаш бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе царга дакъа ца лацийта а гIерт уж.

Дуккхача бIаьшерашка адамашта юкъера тIехбаьнна хьаькъал дола нах кхалнаьха бокъо яккха гIерташ хиннаб.

Цхьабакъда, кхалсаг боккъонца мукъаялар социалистически революцеца мара хила йиш йолаш хиннадац.

Коммунистически парти ше хьахиннача хана денз а хиннай кхалнаьха бокъо яккха гIерташ а, цун кхетам лакхбе гIерташ а, дынеи эксплуататорски классеи Iазапа кIалхар уж баха гIерташ а. Саго саг воацавар дIадоаккхаш дуккхача хана ше лоаттабаьча классови къовсама юкъеийзаб Коммунистически парте дуккха миллионаш бола кхалнах.

Октябрьски революцена карагIаьннача доккхача хIамаех цаI да кхалнах мукъабахар.

Ше эттача хьалхарча деношка денз Советски Iаьдало дIадаьхар кхалнаьха бокъонаш Iотеiаеш мел хинна законаш. Цу хана денз общественно-политически вахаре хьинаре дакъа а лоацаш, йизза бокъонаш йола общества членаш а хинна, хьабоагIа вай мехкара кхалнах.

Духхьал вай цхьан республике укх тIеххьарча кхаь шера партеи парте кандидаталлеи 1347 кхалсаг яхай, шоашта юкъе 162 нохч-гIалгIай кхалсаг а йолаш.

ЧIоагIа терко ю Коммунистически парте кхалнаьха коммунистически кхетам лакхбара. Укх шера вай республике хьайийлача политграмота кружокашка дешаш 5,5 эзар нохч-гIалгIай кхалсаг я. Кхалнаха лаьрхIа лектореш я районашка хьайийла. Республикерча боахама а культура а организацешка хьинаре балхаш деш ба кхалнах. Укх тIеххьарча 10 бетта промышленнии гIишлош хьалъечеи учрежденешка балха эттай 11 эзар кхалсаг. Цу 10 бетта тайп-тайпарча курсашка говзалаш а Iомаяь арахийцай 2260 кхалсаг. Республике хеза ца Iеш, арахьа а дIахезай нефтемаслозавода установка начальника нов. Летковскайй, Грозненски районерча «Аргун» яхача колхоза бригадира нов. Кузнецовай, «Ингушский» совхоза доярка Галаева Зинай, «Назрановский» совхоза доярка Барахоева Лемкай, иштта дуккхача кхыбарий цIераш.

Республикерча партийнии, советскии, боахамеи организацешка хьалхле лелаеча балхашка 600 кхалсаг я. Нагахьа культура учреждени яц республике болх беш кхалнах боацаш.

Цу масалаша хьагойт вай мехка кхалнах дына Iазапех бахар духьа дикка балхаш даь хилар.

Белгалдаккха дезаш да вай республике хIанз а дынах йола харцахьара уйлаш чуйоахкаш кхалнах хилар. Уж уйлаш хьаллоаттаеш ба цхьабола ды лелабу нах. Цу наха чIоагIа новкъарленаш ю кхалнах общественни вахара юкъе ца ахийтара. Уж шоай махулла дешанза а кIезига дийша а бола кхалнах дына тIехьабаха гIерт.

Кхалнах дына боадонца Iехабара духьа, зама хувцаяларга хьежжа, керда-керда наькъаш лех ды лелабераша.

Моттийтар духьа, «Кхалсагах вохIама ала мегаргдац, кхалсаг я пайхамараш баьр», яхаш дувц цкъаза бусалба ды лелабераша. «Исламой Iадатои вIалла а яьхадац кхалсагага дешийта мегаргдац», яхаш харц хабараш дувц цар, Iадатои шариIатои кхалсага бокъонаш IотеIаеш хилар лочкъаде гIерташ. Массанена а ховш да, шариIато дуккха истий кхувла бокъо луш хилар, боккхача наха къона кхалнах кхувла бокъо луш хилар, йиIигашка ца дешийтари кхалнах общественни моттигашка ца ахийтари могадеш хилар. Дыно харц бац, берех къаста ца могаш, марага юха яха енна ший йиша йийна ТIой-Юртара Беков Муса а, иштта кхыбараш а. Моллаш уж гIулакхаш ца гуш а ца ховш а бац, царна мегаш а царна дезаш а да уж тайпа гIулакхаш. ТIой-Юртарча молла Полонкоев Хьусейна ший веший воIа Башира новкъостал дир цу юртара Гасарова Роза йодае. Дынца дувзаденна да дIаяхача замах юхедиса, кхалнаьха бокъонаш IотеIаеш мел дола гIулакхаш. Бусалба ды лелаберашта вIалла а хIама хетац кхалсага сий доадарах, из воккхача сагага дIаяларах, моллагIа хала болх цунга байтарах, цо наб ца ярах, хIама ца даарах. Цхьан дешаца аьлча бусалба ды лелабераш маIача сага нийсса кхалсаг лоархIаш бац.

Вай республикерча Ачхой-Мартановскии, Наьсарени, МалIалбикеи, Шалинскии, иштта кхыйолчеи районашка дуккха моттигаш я дукха истий кхийла, кхалнах удабаь, кхенза бола кхалнах маьре ахийта.

Iалаьмате доккхача зенера гIулакх да йиIигаш деша ца ахийтар. Къаьстта магийта мегаргдоацаш да деша ягIаш йола йиIигаш 5—6—7 классашкара, кхы дIахо ца дешийташ, Iаювлийташ хилар. Юкъера а лакхера а дешар дийшача кхалнаха дикагIа довзаргда дынах доахка зуламаш.

Кхалнах дына боадонах бахара де дезаш дола эггара лоархIамера гIулакх да уж дукхагIа общественни вахара юкъеозар, царга дешийтар, дешар ца хар дIадаккхар. Цхьаболча новкъосташта хет, дынца дувзаденна гIулакхаш цIаьхха дIадаха йиш я аьнна. Из бакъ дац.

Дына боадонах нах мукъабахара, кIорда а ца беш, хьаькъалца хадданза кхетама болх бе беза.

Советски Iаьдал даьннача 43 шера доккхий балхаш даьд кхалнах сийрдача новкъа боахаш. Вай мехка берригача кхалнаха шерра хьабийлаб из сийрда никъ. Партийнии, комсомольскии, кхыйола общественнии организацеш декхарийла я цу сийрдача наькъ тIа бовла кхалнаха новкъостал де. Махулла тоабе беза кхалнах общественно-политически вахара юкъеозарах бола агитационно-массови болх. Цу агитационно-массови балха юкъе лоархIаме моттиг дIалаца еза дына духьаларча пропаганда.

Хь. БОКОВ,
ССКП обкомеи горкомеи политически просвещене Цlен консультант.

ССКП ЦК Пленума накъа долхаш

Шура йоаккхаш дIабода мах лохбара никъ

1957 шера яьккхачул 1959 шера Нохч-ГIалгIайчен совхозаша 6,5 эзар тонн е 21 процент дукхагIа шура яьккхай.

Цхьабакъда, шура йоаккхаш дIабода мах хIанз а лакха латт. 1959 шера дуккхача совхозашка из мах лох ца баларал совгIа, лакхбеннаб.

Грозненски шурийи «Назрановскийи» совхозашка хьежача довзаргда шура йоаккхаш дIабода мах лакха латтареи из чIоагIа лохбе йолча торонийи бахьанаш. Грозненски шурий совхоз улл республикерча йокъал оттача зоне, хIаьта «Назрановский» совхозага дIадийнар дика тIадоалаш, хан-ханнахьа догIа делхаш лаьтта да. Цу шинне а хьайбаш чудоахкаду дика даь кхийш да, хIаьта шура йоаккхаш дIабода мах тайп-тайпара ба пар. 1959 шера «Назрановский» совхозе дIабахачул шурийга шозза кIезигагIа мах дIабахар Грозненски шурий совхозе. Грозненскечул хIара центнер шурийга 104 соми 80 кепиги дукхагIа дIадахар «Назрановский» совхозе. «Назрановский» совхозе шурийга дIабода мах иштта лакха хилар бахьан да хьайбай боахамца дувзаденнача балхашка дукха рузкъа дIадахийтар.

Цу боахамаша цхьаццадолча балхашка дIадохийта рузкъа вIаши нийсдича, дика гучадоал «Назрановский» совхозе шура йоаккхача дIабода мах лохбе йоккхий торонаш хилар. ХIаьта Грозненски шурий совхоза баьча балхо хьахьекхар шура йоаккхаш дIабода мах лохбара наькъаш. Шура дукхагIа яккхар бахьан долаш Грозненски совхозе дикка лохде йиш хилар балха алапена лаьрхIа дIадода рузкъа. 1959 шера Грозненски совхозе хIара IаттагIара 2204 килограмм шура яьккхар, хIаьта «Назрановский» — 1819 килограмм мара яккханзар, е 385 килограмм кIезигагIа.

Грозненски совхозе балхашта механизаци ярахи къахьегам дика вIаштIехьбаккхарахи шурий центнерага дIадодар дикка лохде йиш хилар. Грозненски совхозе аханел совгIа дола доахан машинашца детташ да. ХIаьта «Назрановский» совхозе цхьаннахьа а доахан машинашца деттац, беча балха механизаци яьяц. ХIаьта шу совгIа ха я пайда ца эцаш доахан детта установка 3-ча отделене ферма коа улла. Хьалхарча совхозе 1,36-и шоллагIча — 1,57-и цхьан сага балха ди дIадахад шурий центнерага.

Шура дукхагIа яккхара наькъаца алапе фондага а хьайбай боахаме болх беча нахага а дIадодар лохдергдолаш къовсам лоаттабаьбац «Назрановский» совхозе. Цудухьа цу совхозе йоаккхача шурийга диллача болхлочоа луш дола алапи дикка дукхагIа дIадахар Грозненскечул, цу шиннахьара а хьалаш цхьаттара доллашехь.

«Назрановский» совхозе сага цхьан дийнахь баьча балхах 3 соми 62 кепиги (керда ахча) деннача метта Грозненски — 2 соми —37 кепиги мара дала дезанзар.

Халача балхашта шерра механизаци яро, къахьегам дика вIаштIехьбаккхаро, хьаьккхача продукце дукхалгеи дикалгеи хьежжа баьча балхах алапи даларо чIоагIа лохду шура яккхарга дIадодар.

Доакъарга дIадодар кIезигдарца дуккха лохбе йиш я шурийга дIабода мах. Доакъара культураш хадланза дукхагIа хьувкъийтареи царга дIадодар лохдареи, хIаьта кхом а беш, мадоаггIара доакъар хьайбашта далареи наькъаца лохбулургба шурийга дIабода мах а.

1959 шера Грозненски совхозе доакъара центнер кийчъярга 1 соми 75 кепиги дIадахар, хIаьта «Назрановский» — 1 соми 25 кепиги мара даханзар, вешта аьлча цу совхозе 50 кепиг кIезигагIа дахар.

Шоаш дарегIа даьккха доакъар дика доалдеш хьайбашка дIадахийта ханзар «Назрановский» совхоза хьайбай боахама болхлоштеи специалисташтеи. Грозненски совхозе шурий цхьан центнерга 228 единица лоархIаш доакъар мара дIадаханзар, хIаьта «Назрановский» — 633 единица яхар, вешта аьлча 405 единица дукхагIа. Нагахьа санна Грозненски совхозе вокхо санна доакъар дарегIа кийчдаь хиннадаларе, 1 соми 14 кепиги дарегIа хургдар цун шурий цхьан центнерга дIадахар. ХIаьта еррига шура йоаккхаш цу совхозе 36,4 эзар сом кIезигагIа ахча дIадаха хургдар. Нагахьа санна ше дарегIа кийчдаь доакъар Грозненски совхозе санна кхом беш, дика доалдеш «Назрановский» совхоза болхлоша хьайбашка дIакхачийта хиннадаларе, шурий цхьан центнерга 9 соми 26 кепиги кIезигагIа ахча дIадаха хургдар, е еррига шура йоаккхаш дIадахар 54,24 эзар сом кIезигагIа гIоргдар, шурий цхьан центнерга 20 соми 36 кепиги а ца додаш, 11 сом мара дIагIоргдацар.

Цу гIулакхо хьахьокх дIадохийташ дола рузкъа кIезигде йоккхий торонаш хилар. Махулла дукхагIа пайда эца беза хIара боахамо ший йолча торонех.

Дерригача боахамашка, боккха лоархIам болаш да дарегIа хургдолаш доакъар кийчдар, доакъарий шортта кхоачам хургбола ба за вIаштIехьъяккхар, доакъар нийса а лерттIа а хьайбашка дIакхачийтар, кхоачамхиллал доакъар Iалашдар доахангара шура дукхагIа яккха йиш хулийтачарех цхьа торо я.

Шура йоаккхаш дIайолха кхыйола расходаш а «Назрановский» совхоза дукхагIа я Грозненскичул. Центнер шура йоаккхаш 66 кепиг дукхагIа дIадода пун.

Грозненски шурий совхоза дикагIа пайда баргболча тайпара дIадохийт материальни рузкъа, доахангара боала пайда лакх а бу. Шура яккхарга дIадодар лохдечарех керттера цхьа бахьан да из.

Шура яккхарга дIабодача маьха юкъе кIезига лоархIам болаш яц производства юкъара расходаш а, кхыча расходашта юкъе цар лоадам бола моттиг ца лоаце а, Грозненски совхозе 5 процент лоац цар, хIаьта «Назрановский» —9,8 процент. Уж тайпа расходаш кIезигье йиш я доалдеш йола структура тоаярца, гIулакха тIа латта нах кIезигбарца.

Дуккхача боахамашка гIулакхерча наха луш долча алапе дерригача алапена юкъе 40—50 процент лоац. Доалдара структура дика вIаштIехьъяккхарах Грозненски совхозе 1 соми 53 кепиги кIезигагIа ю уж расходаш «Назрановский» совхозо ечул.

Теркам тIабахийта беза амортизацехи, текущи ремонтахи, иштта цу тайпарча кхыча гIулакхехи йолча расходашта. Дуккхача боахамашка кIезига мах болча инвентарах лерттIа пайда эцац. доал а тIахьожам а бац. Из бахьан долаш цу расходаша шура йоаккхаш хIара центнерах 3—4 сом лоац.

Доахан Iаьхара дисар чIоагIа Iаткъаш да шура яккхара гIулакха. Iула юкъе Iаьхара доахан дукхагIа мел хул, доахангара йоаккха шура кIезигеи шурийга дIадодар дукхагIеи хургда.

Цу шин совхозеи хIаьта иштта республика кхыча боахамашкей зем баккхаро хьахьекхар шура йоаккхаш дIайолха расходаш чIоагIа башхало йолаш хилар.

Цу гIулакхо гучадоаккх шурийгеи хьайбай кхыча продукташкеи дIадодар чIоагIа лохде Нохч-ГIалгIайчен совхозий йоккхий торонаш хилар.

Цу торонех пайда эцарах доккха новкъостал хургда семилетка заданеш толамца кхоачашъеча.

А. ПИНЧУК,
Нохч-ГIалгIай АССР-а юрта боахама Министерства воккхагIа вола зоотехник.

ДоакъаIра лаьрхIа свекла хьалкхеяьй

Хьайбашта Iана тоъал йоли хьажкIий силоси Iалашъяьй «Надтеречный» совхоза болхлоша. Цул совгIа хьайбашта доакъара лаьрхIа элаш а яь, дIаоттаяьй 400 тонн свекла.

Укх шера эггара хьалха хьалкхеяьй цу совхозе свекла. Свекла хьалкхееш къаьстта дика болх беш хилар Тайсаева ПятIамат, Садуева Хьава Тангарбиева Чими, иштта кхыбараш а. Тайсаева ПятIамата 50 шу дальннад, хIаьта а, хIара дийнахьа 2—3 норма кхоачашйора цо.

Иштта дика къахьегаш хиннаб къона болхлой Садуева Хьава, Исаева Шайма, Ахлуева Шарипат, кхыбараш а.

Укх шера свекла дика хьалкхеяра хIанзехьа а лаьтта дика кийчдеш ба «Надтеречный» совхоза болхлой. Кхы а дикагIа свекла хьалкхее лерхI цар.

С. ИСМАИЛОВ.

Доакъар тIаозаш боахк

Хьайбашта кийчдаь доакъар хьайбай фермашка сихха тIаозаш ба Веденски района XX-ча партсъезд цIерахча колхоза комплексни бригада болхлой. ХIанзале тIаэзай 90 тонн йоли 15 тонн хьажкIий гIади.

Доакъар фермашка тIакхухьаш къаьстта дика болх беш ба Айдамиров Зайнди, Эзиров Желил, Шахгириев ЛомIали, Самраилов Дуцу, Байсугуров Хабибула, иштта кхыбараш а. Шоай заданеш 170—175 процент кхоачашъю цар.

Йол хьакхухьаш хIара дийнахьа йиъ-пхиъ рейс ю шофераша Умалатов Дагас, Дачаев Докуза, Самраилов Батус, Есетмерзаев Iильмана, кхыбараша а.

Укх гаргарча хана дерригa доакъар тIаэза баргба уж.

С. БОХАНОВ.

Дика а сиха а хьалъе гIишлош

Парте XXI-гIча съезда исторически решенеш кхоачашъеш бола Нохч-ГIалгIай мехкара къахьегамхой ворхI шера плана заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа дерригача халкъо лаьцача социалистически яхьа юкъе бахаб.

Дог гIоздоаккхаш гIулакх да республика промышленность планах лаьрхIа хинначул дукха а сихагIеи дикагIеи дегIаухаш хилар.

Промышленность сихагIа дегIакхувлар бахьан долаш кхоачам вIашгIехьбаьннаб ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

ЦIаккха а ца хиннача тайпара дукха гIишлош вай республике массайолча районашка хьалъе лаьрхIа ха я ер семилетка.

Промышленни производство дегIаяр керттерча даькъе белгалдоал хьалде доладаь гIирсаш йистедаьннача ханащца, вешта аьлча гIишлош еча организацеша даьча балхащца. Ала дезаш да, гIишлош еча организацей коллективаша цхьадола толамаш даьха хилар. Дукха промышленнии культурно-бытовойи гIирсаш хьалдаьд республике, хьалкхийнаб техника Iомаяь а доккхийи бехктокхамеи декхараш кхоачашдулургдолаш а бола гIишлош ю говза болхлой. Цхьабакъда, цхьадола балхаш дика леле а, доккхий кхоачамбоацараш а да гIишлош еча. Цар дегIаяйтац республика промышленность.

ВIаштта массехк шу да капитальни вложеней планаш кхоачаш ца ю, хьалде доладаь гIирсаш ханнахьа йисте ца доаха, хIаьта хьалдеш дола гIирсаш брак а юха тоаде дезаш а хул.

Капитальни гIишлош хьалъяра план вIаштта кхоачаш ца еш хилара керттера бахьанаш да гIишлой материалаш хьаяра бола кхоачам эсала хилари гIишлош хьалъеш деча балхашта кхоачамболлаш индустриализаци яь ца хилари. Совнархозеи гIишлой Управленеи кулгалхоша укх гIеххьарча ханналца йоагIача тайпара терко яьяц гIишлошта индустриализаци яра дешашта, гIишлой материалаш еча промышленноста база дегIайоалаяра.

ХIанз а республике вIаштIехьъяьккха яьнняц гIишлой материалий керда тайпаш арахецаш йола производство. Уж тайпа материалаш я йоккхий выбропанелаш, куц доаккхаш а чура хара йола а кирпишк, керамзит, армолисикат, аьшкбетона гIайбаш, и. кх. дI.

Моттигера гIишлош ю материалаш кийчъеш мел йола предприятеш 1959 шера Совнархоза дIакара елар. ГIишлош еча республика эшаш мел йола материалаш укх республика чура Iалашъергйолаш уж предприятеш дегIайоалае декхарийла яр Совнархоз.

Цхьабакъда, Совнархоза председатела заместитела нов. Павлова а гIишлойи гIишлой материалаш ечеи Управлене кулгалхоша а цу деша хьакъехьа харцахьара никъ лацар бахьан долаш 1960 шера гIишлош ю материалаш планах лаьрххIача тайпара алсама ца яларал совгIа, 1959 шерарчул кIезигагIа яьй кирпишк, кIир, алебастр. Из бахьан долаш Iалаьмате йоккха новкъарле хилар капитальни гIишлош яра план кхоачашъяра, пайда ца эцаш дисар гIишлош е хьахийца дуккха итташ миллионаш сом ахча, хьалде доладаь гIирсаш шоай ханашка хьалдаь ца доалаш дисад, хьалде юкъатIдиса гIирсаш дукхагIа хиннад. 1960 шера хьалдоладаьча цхьадолча гIирсашка хьал ца деш дукхагIа ханаш яьхай кхера, кирпишк, кIир, цIен тIа ехка кирпишк ца тоъар бахьан долаш.

Моттигера гIишлош ю материалаш кийчъеш йола предприятеш реконструкци а еш кIезига тоаеш хилар бахьан долаш эсала лел моттигера гIишлой материалаш кийчъяра болх.

Масала, бехка кIалхара балийта мегаргбоацаш дукха гоаю Гудермесерча кирпишкий завода е еза реконструкци. 2—3 бетта реконструкци яь яла езаш йола № 1 йолча заводера пишк 7 бетта гоаяьй, ах йокъаеннача хана кепа тохара методаца кирпишк хьаеш йола технологи хIанз а кийчъяь яьннаяц, иштта кхы дIахо а.

Цу тайпара доккха кхоачамбоацар да кирпишк, кIир, цIен тIа юлла кирпишк санна йола гIишлой материалаш хьаеча предприятеех бизза пайда эцаш ца хилар а.

Парте обкома бюрос дийцад гIишлош еча балхашта индустриализаци ярахи гIишлой материалаш хьаелга дегIадоаладарахи дола дош. Бюрос баьча соцам тIа белгалдаьккхад гIишлой материалаш еча промышленноста йоккха база вIашагIйоллилга Совнархоза, республикерча министерствай, ведомствай гIишлош еча организацей, парте горкомий, райкомий, юкхьанцарча партийни, профсоюзий, комсомольски организацей лоархIамегIара декхар хилар а капитальни гIишлош хьалъяра планаш толаме кхоачашъяра дола керттера гIулакх хилар а.

ССКП обкома бюрос баьча соцам тIа хьадда программа оттаяьй гIишлош еча балхашта индустриализаци яра а гIишлой материалаш хьалъяра а. Из программа кхоачашйича йиш хургья капитальни гIишлош сихеи дикеи хьалъе а укх ворхI шера декхараш толаме кхоачашде а.

1961 шера капитальни гIишлош дукхагIа хьалъе лаьрхIа хиларах дуккха а дукхагIа эшаргья гIишлош ю материалаш. Цхьабакъда, Совнархоза халкъа боахама плана тIа из оттадаьдац.

ГIишлош еча организацейи гIишлой материалаш еча предприятейи юкхьанцарча партийни организацешта тIадиллад гуччахьара партийни собранеш а еш, ССКП обкома бюрос баь соцам бувцилга а мощносташ ханал хьалха болх бе йолаялийтара, брак кIезигьяра, йолаш йолча оборудованех пайда дикагIа эцара чотах гIишлой материалаш дукхагIа хьаяра тIаерзаяь йола мероприятеш увттаелга а.

Керда прогрессивни гIишлой материалаш кхоачамболаш ца хиларах, республикана кхоачамбалла маьха дарегIеи сихеи моттигера гIишлой материалаш кийчъе лаьрхIад.

ГIишлошта индустриализаци яреи гIишлой материалаш дукхагIа хьаяреи программа чакхъяьккхача йиш хургья лоархIамера декхар кхоачашде, цудухьа из чакхъяккхара оарцагIйовла еза боахамеи общественни организацеш.

ГIишлош яра дешаш кIоарггеи хаддaнзеи терканде, партийно-организационнии партийно-политическии балха формаши методаши эргайоахаш тоае декхарийла яьй ССКП обкома бюрос парте горкомаш, райкомаш, юкхьанцара партийни, профсоюзий, комсомольски организацеш.

Къаьстта терко тIаяхийтай администраце боахама деча доала тIахьожам лоаттабеча комиссей болх чIоагIбара, коммунистически къахьегама бригадайи ударникийи болам гIишлонхошта юкъе дукхагIа боаржабара, къахьегама овсарле йолаш деча балхий методаш вIашагIа а етташ йоаржаяра, гIишлонхой производственни культурно-бытовойи хьалаш тоадара хьакъехьа денна йоакхо яра.

Республикерча промышленни предприятей ерригача коллективай декхар да гIишлонхошта хьалхашка латта доккхий а бехктокхаме а декхараш кхоачашдара царна практически новкъостал дар, хIаьта гIишлош еча организацейи моттигера гIишлой материалаш еча предприятейи коллективай декхар да ССКП обкома бюрос баьча соцамах оттаяь программа кхоачашъяр — дукхагIа йола гIишлош индустриальни методащца хьалъяр, гIишлош еча производства кхоачамаш гучадахар а балха юкъедахьар а, гIишлой материалаш дукхагIа хьаелга вIаштIехьдаккхар а кхом а беш уж дIаахийтар а, цу наькъаща промышленни, культурно-бытовойи, медицински, школайи гIишлош дикеи сихеи хьалъяр.

Шеко яц, шоашта хьалхашка оттадаь декхараш гIишлош еча организацейи гIишлой материалаш еча предприятейи коллективаша толамца кхоачашдергхиларах а цунца ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра шоашкара доаггIаш дола дакъа лоацаргхиларах а.

С. СИНЕЛЬНИКОВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома промышленно-транспортни отдела заведующи.

Дика чакхдоаккхаргда Iа

Хала Iангара даьхар хьайбаш дIадахача шера Шелковской районерча «Шелковский» яхача жа леладеча совхозе. Тоъал доакъар ца хилар бахьан долаш дукха жа дейра. Цу тайпара гIулакх кхы хургдоацаш ханнахьа оарцагIбаьннабар совхоза болхлой хьайбашта доакъар кийчде.

Къаьстта чIоагIа терко тIаяхийтар цу гIулакха № 1 йолча ферма коллективо. ДIадахача шера кийчдаьчул шозза дукхагIа доакъар кийчдаьд цу коллективо укх шера. Кийчдаь дукхагIа дола доакъар хьайбаша Iа доаккхаргдолча моттиге тIаэзад.

Белгалдаккха дезаш да доакъар кийчдеш а тIаозаш а, цу гIулакха лаьрхIа хиннача бригадал совгIа, жа Iуша Ф. Титова, Р. Кудайнетова, П. Арасланова кулгалду бригадаш хиннилга. Цар доккха новкъостал дир.

Доакъар кийчдар санна лоархIаме гIулакх да хьайбашта йIайха, дика помещенеш кийчъелга а. Цу гIулакха а ханнахьа оарцагIбаьлар совхоге. Топпар хьаьха, кIираш теха, мух чухьекхаргбоацаш кийчъяьй желаш, Iай а бIаьстан юххье а жа даххача хана царна шелал, лазар кхетаргдоацаш.

ХIанз жа доажаде шортта даьгIенаш я. Цудухьа Iуррехьа дIа а лаьхке боад боаллаш мара чудоаладац жа.

Жа дикагIа йолча моттигашка доажаде гIерташ къаьстта дика къахьегаш я воккхагIа волча жа Iуно Ф. Титова кулгалду бригада. Титов ше дийнахь а бус а жа долча хул, хIаьта жа диза дий, царна ханнахьа хий моладаьций хьеж из массаза а. Цун бригаде укх тIеххьарча шин бетта цхьаккха а устагIа беннабац. Жа дика тоаденна да.

Иштта дика гIулакх ду жена боккхагIа болча жа Iуша М. Монапова, А. Арунова, Д. Адилеева, Р. Кудайнетова, П. Арасланова кулгалдеча бригадий болхлоша а. Бийсанна желашта юххе лоаттаду цар жа желашка чу а ца лехкаш. Жа иштта леладеш хилча дикагIа тха тIадоагIа. Царга хьежжа леладу жа воккхагIа волча жа Iуно Е. Темирбулатова кулгалдеча бригада а.

Цхьа шу мара дац воккхагIа волча жа Iуно Темирбулатова болх бу. Цо лелацераш Iоахарий да. ЗIамитача Iоахарашта къаьстта дика гIулакх де деза, хан-ханнахьа тайп-тайпара доакъар тела деза. Уж гIулакхаш дика чакхдахара хьинаре къахьегаш я из бригада.

Дукха ха йоаццаш совхоза № 1 йолча ферма жа Iуй вIашагIкхийтта хиннача хана дош деннад цар кхы а дикагIа гIулакх де жа ца дойта. Уж декхараш кхоачашдара жа Iушта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяьй.

С. СУЛИН,

ДIадахача 1960 шера дийнахьара нормаш 160—170 процент кхоачашъеш хьаенай Наьсарен района мельзавода вальцеви цехера йоккхагIа йола болхло Умарова Хадижат. Ший балха план кхоачашъе а къахьегама овсарле цIаккха лох ца ялийта а лерхI Умаровас укх кердача шера а.

Сурта тIа: Х. Умарова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Планал совгIа

Дика толамаш даьхад дIадахача 1960 шера Грознерча локомотивни депо бригадаша. Тайп-тайпарча моттигашка нормал совгIа цаI ах миллион тонн беза мухь тIабола 1400-нел совгIа состав дIа-юха йигай депо машинисташа. Цул совгIа, 1300 тонн мазути дизельни доагами ходаьд цар.

Цхьабакъда, цунах тоъам ца беш, укх шера а къахьегама овсарле лох ца йолийташ къахьета лерхI депо коллективо. Дика болх бу машиниста А. Шехавцевеи цун гIоьнчо Л. Мамосуровеи. 1-ча январе нормах 2500 тонн мара хила ца езача 5500 тонн мехкдаьтта продукташ тIайола состав дIайигай цар йига езача моттигашка.

Планал совгIа 4 эзар тонн мухь тIабола состав дIайигай цу дийнахьа Д. Гончареи В. Клепиковсеи. Царна тIехьа ца бусаш хьабоагIа машинисташ В. Андреев, В. Ткаченко, В. Силин, иштта кхыбараш а.

Кердача 1961 шера января хьалхарча дийнахьа локомотивни депо коллективо планал совгIа 13 эзар тонн беза мухь тIабола бархI состав дIа-юха йигай.

Из да ССКП ЦК январьски Пленума сийна оаха лу производственни совгIат, — йоах локомотивни депо бригадаша.

Г. АНОХОВ.

ИРАЗЕ НИКЪ

Ялх шу мара даьннадацар Зайнап даи нанеи доацаш йисача хана. Даи нанеи кхы цIаккха шийна бIаргагургдац, аьлча тешаргьяцар Зайнап ше царех къаьстача хана. Саг валар-вахар яхилга цо кхетош дацар. Даьх-наьнах къаьста дукха ха яьннаяцар Зайнап детдоме дIайийцача хана. Укхаза дукха дар Зайнапах тара бераш. Цец а яьнна хьежар ялх шу даьнна йиIиг царна бIара. Царех ала йиш яцар уж бой да, аьнна. ТIадувха барзкъаш а, шоаш а цIена, бийша укха моттиг эздий, даи нанеи долчарга а доацача тайпара ловзоргаш дар берашка. ТIадувхаш кисе халаташ а долаш няньнаш царна фу эш хьожаш, хан-ханнахьа дийнахьа диазза дуаш хIама — хIама дацар царна эшаш. Цец яьлча санна берашка хьежаш хинна Зайнап дукха ха ялалехьа берашца ловза йолаелар. Цунна ейзар дуккхача берий цIераш, из бераштa а ейзар...

Иштта дIаболабелар Зайнапа вахара керда никъ, из дар Кустанай яхача городе Боровски детдоме. Детдоме Зайнапа пхи класс яьккха ха яр из. Сайрийна цхьацца дувцаш Iохайша багIаш Зайнапаца цхьан цIагIа яхаш йолча Костенко Лидас, аьлар:

— ЙиIигаш, сона цхьа хIама дагадехад.

— Фуд из?

— ФЗО деша а яха, сайна цхьа говзал Iомае лаьрхIад аз,— аьлар Лидас.

Дукха дийцар цар цу хьакъехьа. Лидайна дагадехачунна раьза хилар йиIигаш.

Иштта дуккхача ший новкъосташца 1952-ча шера город Троицке мясокомбинате ФЗО яхар Зайнап. Укхаза кхы а сакъердамегIа яр, хIама хьадара тIера йолча Зайнапа. Цхьан шера тIехдика чакхъяьккхар цо ФЗО, цунна елар обвальщица пхелагIа разряд. Сакъердалора цунга ший балхаца. Цунна гора ший кулгашка гIолла чакх а ювлаш, селла ший йоакхо еча советски нахага дIакхоача итташ эзараш килограммаш дулха продукташ. Бакъда, ше дер кIезига хетар кхувш йоагIача нохчий йоIа. Кхы кIоаргагIа вахар довзарга ехар из цун къоначa дего. Иштта уйла хиларца, болх бешшехьа а ший дешара кхетам лакхбаккха сайрийнарча школе деша хейра Зайнап. Бакъдац цунна атта дар аьлча. Балхара чуеча кино, театре яха а салаIа а безам хулар. ХIаьта а ший урокаш а йий, Зайнап деша йодар. Цунна дика ховра зама сиха йодалга а, тахан де ца кхийнар кхоана де кхуврг доацилга а. Комбинате болх беча а, школе дешача а хьалха латтарий мугIарашца яр Зайнап. Из дукха езар коллектива, цунна телар совгIаташ, ювцар радиоца а газеташ тIа а, цунгара хьокхам эцар дуккхача кагирхоша а.

Троицке йолаш Ленински комсомоле яхар Зайнап. Цунна ховра Даьхенна эшача цхьанна а хIаман тIехьашка ца боалараш, шоаш де лаьрхIар сийленца чакхдоаккхараш комсомольцаш болга. Цунна уж гора халагIча моттиге хьалха латташ. Революци бахьан долаш къовсам лоаттабаь Павел Корчагин, Советски Даьхе бахьан долаш шоай вахар дIаденна Александр Мотросов, Зоя Космодемьянская, кхы дуккха а дуккха а бараш цунна цIаккха а бицлургбоацаш цунга бовзийтабар Советски писателий произведенеша. ВорхI класс йистеяьккхачул тIехьагIа кIезига хетар цунна ше дийшар. «Деша, Деша, цIаькха а деша!» — йоахар Ильича васкето. Зайнапа деша лаьрхIар. 1955-ча шера зизай букеташца, иллещца из накъа яьккхар дуккхача къамех болча комсомольцаша а, новкъосташа а.

— Поезда из тIахайначул тIехьагIа, со дог тийша ва, Iа экзаменаш дIалургхиларах а, укхаза санна техникуме а Iа хьайгара дика хьокхам гойтаргхиларах а,— аьлар комбината комсомольски организаце секретара.

Гаьна яьлча, вагона корах арахьежача Зайнапа гора Троицки вокзале латтача ший новкъостаа лестаду кулгаш, пун бIаргех Iоухар гIоза тIадамаш. Цунца общежите цхьан баьхача Костюченко Лида а йолаш болча пун доттагIаша из накъа яьккхар Челябинске кхаччалца. Нанас баь йижарий санна вIаши тIера болаш къаьстар уж вIаштIа. Цар Зайнапа делар бокхача маьха совгIат.

Корах арахьежача цунна дика гора Челябински вокзалера а кхаь йоIо шийга лестаду кулгаш.

— МассагIа ва са уйла еш, сона гIо деш, аз дийшача, со ираз долаш хилча дика хеташ а! Со дац бо, со бо хинна а дац, са йоакхо ю парте, Советски правительства берригача советски наха,— йоахар цун дего. Цу уйлаех йоаллаш мерза наб кхийтта тхьайсар из.

Экзаменаш дика дIа а енна, шурий промышленноста Чашински технологически техникуме деша хейра Зайнап. Укхаза а хилар цун дегчура дукха безаш бола доттагIий а хьехархой а. Укхаза деша йигIача хана корабир цунна ший гаргара нах а. Цар чIоагIа дехар Зайнапага шоайцига хьоашалгIа йоагIа ялара, яхаш. ВIалла а дицлац сона, яхаш дувц Зайнапа ше царцига хьоашалгIа яхар.

Каникулаш йолча хана хьоашалгIа яха Зайнап техникуме юха ца яхийта хьайзар гаргара нах.

Цхьанне йоахар сога, йоах Зайнапа: «ЙиIиг, хьа даи нанеи а хиннадац дийша, кхы Iа а дешаргдац». ГIанахьа санна хетар сона, йоах Зайнапа, из тайпа тIехьадиса хьаькъал дола нах вай замагIа хилар. ХIаьта а хоза наькъа ахча а денна, накъаяьккхар цар-м со,— йоахар цо,— со Iергйоацилга хайча.

1958-ча шера техникум дика чакх а яьккха, даьй баьхача мехка цIаера Зайнап. Цу шера Грознерча шурий комбинате балха ера из. Балха еначa деношка комбината кулгалхоша из хьожайир Урус-Мартанерча маслозавода мастера помощникалла. Цигача кхаь бетта болх баьчул тIехьагIа комбинате Iо а йоалаяь, из балха яхийтар Ванна ВДП яхача аппарата тIа. Шийга хьа мел бенна болх дика бора цо. Хьинар долаш а, шийх тийша хьаденна гIулакх дизза дIачакхдоаккхаш а хиларца коллектива езаялийтар Зайнапа. Укхаза цун доттагIий хилар мастераш Мицаева Зина, Червонина Нина, бактериолог Бояркая Нина. Дуккха а ба цу комбинате цунна ца ховр дIахьехаш бола новкъостий. Шийна ца ховр хьаккхашта дIатIа а яхе, яр сона хац, миштад яр? ала эхь хетаргдолчарех яц Зайнап, цунна хов из алар а ше цунах кхетаяйтар а ший декхар долга. Иштта дIахьех цо новкъосташта балха тIа шийна зеденна дикадар а. Цудухьа, дукха а езаш сий ду цун комбината коллективо а дирекце а. Август бетта денз мастер йолаш болх бу Зайнапа. Комбинатера еррига цехаш хIана яц, аьнна, цун тIахьожам болаш болх беш я. Комбинате производства заведующи йолча Понамарева Раиса Ивановнас йоах:

— МаIача сага а хала болаш болх ба Даркаева Зайнапагара бар. Бакъда, цо дика кхоачашду ший декхар. Зайнап яц халонна тIехьашка яргIйолаш, ше даьча дикачох кхоачамбаь IергIйолаш а. ХIара деза ди къахьегама совгIаташца белгалдоаккх цун смено. ХIанз а цунна хьехаш, шийна ца ховр Зайнапа дIахоатташ ба цунна хьийха гаьнарча къулба Уралерча Кургански областерча Чашински техникумера хьехархой. Иштта вIаши бувзам ба цун детдоме шийца хиннача новкъостащца. Каст-каста письмош дIа-хьа кхухьийт цар. Деза денош долча хана иштта дIахьа кхухьийт цар совгIаташ. ЦIаккха а хадаргйоацаш я царна юкъера советски замо хетта мерза тарган.

— Дукха декхарийла я со се кхеьча, сайна ираз деннача, бо хилар яхар фуд ца хейтача вай хьамсарча партенеи, правительстванеи, берригача советски нахаи,— йоах Зайнапа.

М-С. ПЛИЕВ.

Цхьа барт болаш къахьегаш хилча

ХIара бетта йола производственни план кхоачашъе гIерташ чIоагIа къахьийтад дIадахача шера Гудермеса станцерча локомотивни депо коллективо. Къаьстта чIоагIа болх баьб депо аккумуляторни цеха къахьегамхоша. Цхьабакъда, иштта чIоагIа къахьийгадале а предприяте тIехьалеларех яр из цех. ХIана хул-хьогI уж хьокхамаш иштта, аьнна хеталора цеха болхлошта.

Из гIулакх къоастаде а кхоачамбоацараш дувца а собране вIашагIкхийттабар цеха болхлой. Цига гулвеннача 32 сагах цхьаккха висанзар тIехьалела цех хьалха яккхара дакъа ца лоацаш.

— Дукха кхоачамбоацараш дар балха юкъе, йоах мастера гIоьнча Н. Ткачева.— Иштта, аккумуляторни батареяшта ремонт яраи вIашагIйохкараи эшаш хинна стеллажаш яцар цехе. Цу гIулакхо къахьегама овсарле лохйора, хIаьта хьабу болх а вогIа хулийтар. ДукхагIа йолча хана лерттIа болх хьабе вIаштIехьдалацар болхлой моттигашка ца эшаш йола дукха оатхалаш ядар бахьан долаш. Цеха коллективо лаьрхIар уж дерригa кхоачамбоацараш дIа а даьха шоай цех хьалха яккха.

Каста-каста балха смена чакхъяьлча цехе юхе а Iеш моттигаш цхьалха йоахар, еррига помещени цIенйора, хIаьта иштта кхыдола балхаш дора болхлоша. Из болх беча дика дакъа лаьцад комсомольцаша В. Хайлос, М. Магомадова, В. Слюсаревас, иштта кхыбараша а.

Аккумуляторни цеха болхлой низаца стеллажаш хьаяьй. Цу гIулакхаша дика лакхйир къахьегама овсарле. Массайолча хана болхлоша тIахьожам дика лоаттабарах вIалла брак йоацаш болх бе яьннай цеха коллектив.

ХIанз аккумуляторни цеха коллектива новкъосталца локомотивни депо поездай ремонт ца еш дукхагIа болх бе йиш хул, хIана аьлча цар арахецаш йола аккумуляторни батареяш дикагIа хиларах. Цехе болх беш тайп-тайпарча къамах нах ба. Масала, нохчий, эрсий, украинцаш, иштта кхыбараш а. ЧIоагIа барти цхьоагIои йолаш къахьег цар. Хало ца къовсаш, дика болх барах коммунистически къахьегама бригада яха цIи еннай аккумуляторни цеха коллектива.

Дика болх бу бригада членаша слесараша М. Тутуева, М. Магомадова, В. Левченкос, П. Колимбета, замерщица Л. Размазнинас, В. Слюсаревас, иштта кхыбараша а. ДIадахача шера ноябреи декабреи бетташка балха нормаш 107 процент кхоачашъяьй цар.

Производствера болх дика барал совгIа общественни балха дика дакъа лоац аккумуляторни цеха коллективо.

Каст-каста еррига бригада цхьан кино ух, цхьана салоI, иштта кхыйолча культурни моттигашка ух. Цул совгIа, кIалкхетаргах латара спорта секци хьайийлай цехе. Перворазрядник М. Магомадов керте латтача секце дакъа лоацаш 17 саг ва.

Дукха ха йоаццаш чIоагIа сакъердаме яр аккумуляторни цехе. Кассир а воаццаш алапи хьайидеш бар болхлой. ХIаьта, инструменташ чуйолча яьшкашта чIегаш дехкац. Цу тайпара керда гIулакхаш юкъедоаладар тамаш яц, хIана аьлча цига къахьегаш коммунистически къахьегама бригада йоландаь.

Семилетка кхоалагIча шера керда социалистически декхараш тIаийцад аккумуляторни цеха коллективо. Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдергхиларах дог тийша ба уж.

Б. ЧАХКИЕВ.

Доазол дехьара

Рауль Роа В. А. Зоринга дахьийта письмо

НЬЮ-ЙОРК, 1 январь. (ТАСС). Куба кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Рауль Роа декабрь бетта письмо дахьийтад хадданза ООН-е волча СССР-а викалга — Кхерамзлен Совета председателга В. А. Зоринга. Письмо тIа йоах, ВIашагIкхийттача Къамий Устава кертера принципаши дунен халкъий бокъонах эггара а хиланза яргйоаца принципаши йоха а еш, укх гарггарча сахьаташка Куба правительстванеи халкъаи духьал тIема агресси йолае гIерт ВIашагIкхийттача Штатий правительство. Цу гIулакхо дунен халкъашта юкъера машар а дунен халкъаш а боккхача кхерам тIа оттаду.

Дунен халкъашта юкъерча гIаьрхоша массаза а леладечарех дола из гIулакх дара дола харц бахьан увттаду «Куба гIайре тIа советски ракеташ кхувсаш йола 17 установка оттаяьй» яхача харц хабарца. Латински Америка правительствашка ше яхьийтача нота тIа эхь ца хеташ дувц из ВIашагIкхийттача Штатий правительства. Пентагонаца, халкъа долча ираза кубински революце тIаийца законаш духьал долча Къилбаседа Америка монополешца цхьана, Кубана духьаларча, Къилбаседа Америке дIабахача тIема зуламхошца, маьхах оттабаьча бIехача нахаца, авантюристашца, шпионашца, диверсанташца, масса тайпара болча террористашца, малхбузерча полушаре мехкий дуккхача марионеточни правительствашца барта а яха, из зуламе план Центральни разведывательни управлене оттаяь хиларах дола бакъдараш да Куба правительствага.

Кастта дIайолае кийчъяь йола тIема интервенци паччахьалкхен департамента, Пентагона, разведывательни управлене маяххара а цар хьаллоацаш а 7 шера чухь дуккха тайпа индивидуальнии коллективнии зуламаш даьча Батиста къиза, мохк бовхаш хинна, мохк бехка, тиранически режим д-р Фидель Кастро керте латтача халкъа — кортамукъален арме дIаяьккхача хана денз Куба правительстванеи халкъаи духьал ВIашагIкхийттача Штатий правительства Iоткъам бара, низ бара, тийшаболхи агрессии лелаяра политика чакхйоаккхилга да.

Тийшаболх беш лелаеча, агрессеи интервенцеи политика бокъонца йола мотиваши дагадараши латт Куба паччахьалкхен суверенни бокъои лоIами бохабе, доацараш дувцаш бахьанаш а увттадеш, Куба кортамукъал яьккха дола халкъ юха а шийна карадерзаде гIерташ хиларах.

Юххера а ший письмо тIа Рауль Роас дех этта хьал дувцаргдолаш Iальмате чехка Кхерамзлен Совет гульяр.

РУМЫНСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Мехкарча шекар деча промышленностерча болхлошеи специалисташеи ханал хьалха кхоачашъяьй шера йола план. Эггара дикагIа болх берех я Бучече керда хьаяьча «Серетул» яхача шекар деча заводера коллектив. Дийнахь-бус 2000 тонн свеклаш чакхъяха низ кхоач цу предприяте.

Сурта тIа: 1960-ча шера болх бе йолаеннача «Серетул» яхача кердача завода машинни отделени.

Аджерпресс яхача румынски агентства сурт.

Бельгийски болхлой болама историе чухь эггара йоккхагIа йола забастовка

ПАРИЖ, 3 январь. (ТАСС). «Юманите» яхача газета корреспондентаца ше къамаьл деш Бельге Коммунистически парте ЦК-а секретара Э. Бюрнела аьлар, Бельге хIанз йола забастовка бельгийски болхлой болама историе чухь хинна эггара а йоккхагIа йола забастовка я. «Къахьегамхошца — социалисташцеи коммунисташцеи цхьана къовсам лоаттабеш болча, шийна юкъе дакъа лоацача профессиональни болхлой дукхалга диллача, паччахьалкхен учреждененйи предприятейи профсоюзни организацешка, христиански къахьегамхошка диллача боккха лоархIам болаш я из забастовка», — аьлар цо.

Бюрнела белгалдаьккхар, керда налогаш тохареи социальни тIулакхашта ю расходаш кIезигьяреи наькъаца 20 миллиард франк ахча дIадаккха уйла йолаш правительства парламенте оттаяьча «цаI дола закон» яхача закона проект бельгийски къахьегамхоша кхетаяр.

Рузкъа керда хьасташ лаха правительство хьоаяь дола бахьанаш доашхаш, Бюрнела дIахо аьлар:

«Оаха лерхIачох, Конго хиннача хIамаша шоашта хинна зе паччахьалкхен финансай чотах юхаметтаоттале гIийртача капиталистически монополешта меттахьа хIама техар. Цудухьа, мохк экономически дегIабоалабара дика хьалаш кийчде эш яхаш, доккхача капитала га доах «цаI долча законо». ЦаI шоллагIчо хувцаш эттача Бельге правительствашa Атлантически пакто... яххар деш сихдаь герз хьадеча Iальмате дукха расходаш дIаяхийтарах эттай кертера финансови халонаш.

«ЦаI дола закон» 10 шера чухь Бельге дIахьоча политика дакъа да. Цо мохк хIалак беш хилар тIа-тIа а дукхагIа гуш да. ФуннагIа даь а из политика лорае гIертилга да «цаI дола закон» оттадар.

Бюрнела дIахо аьлар, из низ бола болхлой болам боаржабеча боккха лоархIам бола гIулакх дир Коммунистически парте. ТIема гIулакха еш йола расходаш кIезигьеи капиталисташта боалача пайдан тIера халкъага дукхагIа хIама кхачийтеи аьнна цо яь предложени чIоагIа хьаллаьцар къахьегамхоша.

Коммунисташта карагIдаьнна дика гIулакх латт шоашца болх беш бола новкъостий «цаI дола закон» дIадаккха йиш йолаш долгах тешабе царна магарахи из дара эггара дикагIа йола ха 20 декабрь, вешта аьлча парламенте из дувцаргдола ди долга кхетадарахи. Шоаш де дезачох кхетабеш, къахьегамхой къовсама кийчбир коммунисташа, лоаттабеча къовсама къаьгга а бокъонца а дола лозунг хьалхашка оттадир царна.

Юххера Бельге къахьегамхой цIерах Бюрнела баркал аьлар забастовка еш бараш дика хьаллаьцачеи вежарашха новкъостал даьчеи французски болхлой класса а ВКТ-ана а.

ДIахо а тоабе школай болх

Республика халкъа дешара болхлой совещанера

3-ча январе Грозне Лермонтова цIерахча театре республика халкъа дешара болхлой совещани хилар. Совещане хинначарга моаршал а хоатташ из хьайийлар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Председатела нов. Гайрбекова.

1960-1961-ча дешара ах шера баьча балхах, дIахо йодача хана дешархоштеи боккхача нахаи бала безача кхетамах, дешара болх тоабарах, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешта хьалхашка латтача декхарех доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Цветкова.

— Вахареи дешареи бувзам чIоагIбеш йола ССКП XXI-ча съезда решенеш кхоачашъеш республике доккхий балхаш даьд,— аьлар нов. Цветкова.— Иштта Грознерча № 2, 3, 5, 35 йолча, МагIалбикерча № 6 йолча, Гудермесерча юкъерча школе дешархошта хьех эрсий мотт шоаш Iомабергболаш шаьрра къамаьл де, деша, цу тайпара цIагIа деша, язде заданеш тел. Арифметика урок йолча хана къаьстта терко тIайохийт дешархошка шоаш задачаш увттадейтара, тайп-тайпарча хьисапе задачаш дара.

Укх дешара шера республике 42 школе производственни дешар Iомадаьд. Цига производственни дешар Iомадеш ва 2 эзар дешархо. Производственни дешара болх къаьстта дика вIашагIбеллаб Каргалински, Колхозненски, Грознерча № 7 йолча школашка.

Дукха школаши педагогически коллективаши я республике дешар хьехаш доккхий толамаш даьха. Цхьабакъда, ала дезаш да просвещене министерства, халкъа дешара органаша, школай кулгалхоша, школьни партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша шоай декхараш лизза кхоачаш ца делга. Дукха хьехархойи школай директораши ба хIанз а дешара керда программаш дикка ца йовзаш, урокашка дика кийч ца луш дукха ба. Из бахьан долаш укх дIададахача дешара ах шера дешара тIехьа биса, хIаьта дукхагIа бараш юкъера дешаш ба.

Хьехархоша шоай декхараш кхоачаш ца делга дика бIаргагу лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка деша болхаш дешархоша экзаменаш дIа мишта еннай хьежача. Укх масалаша дика хьахьокх из гIулакх. Нефтяной институте экзаменаш дIалуш хиннача 1170 дешархочох эрсий меттел, математиках, физиках экзаменаш дIа ца луш 530 дешархо висав. Къаьстта во экзаменаш дIаеннай Грознера № 14, 4, 27, 28 йола, Наьсарен района Наьсар-Кертера юкъера, Шалински юкъера школаш йистеяьхача дешархоша. ХIаьта конкурсах боацаш экзаменаш дIалуш хиннача Ножай-Юртовски юкъерча школа 21 дешархочох цхьанне а экзаменаш дIаеннаяц.

Совещане къамаьл деш хиннараша къаьстта белгалдаьккхар цхьайолча моттигашка даьшеи ноаношеи шоай бераш, къаьстта йиIигаш деша ца ухийталга. Иштта Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза партийни организаце секретара нов. Вараева ший ши йиIиг деша ахийтац. Деша ца ухаш ба Курчалоевски районе Бачи-Юртарча коммуниста Эдильханова йижарий а.

Боккхача безамца ладийгIар совещане хиннараша Грознерча № 7 йолча школа директора нов. Лебедевас даьча къамаьлага.

— Тха школа дешархоша токарий, слесарий, радио-мастерий чертежникай, швеяй говзалаш Iомаю,— аьлар цо.— «Красный молот» заводе цех я тха дешархоша болх беш. Белгалдаккха дезаш да дешархоша заводерча цехе бу болх планах болга. Алапи тергда царна. Цхьабакъда, из алапи цар сберегательни книжка тIа улларгда уж 10—11 класс яьккха йистебовллалца.

ЧIоагIа терко тIайохийт цу школе юкъерча классашка хьехаш дешархой материалах дикка кхетийтара, шоашка дукхагIа дешийтара. Цхьа барт болаш, безаме къахьегаш я хьехархой ерригa коллектив.

Беррига дешархой дешаш хила безилга белгалдаьккхар къамаьл деш Наьсарен районерча райисполкома председатела нов. Цокиева. Цу гIулакха доккхий балхаш даьд районерча хьехархой ерригача коллективо, цхьабакъда районе хIанз а деша ца ухаш дукка бераш да, царех дукхагIа яраш йиIигаш а я. Сайрийна деша классаш я хьайийла Наьсар-Кертерча, Экажкъонгий-Юртарча, Яндерча, ТIой-Юртарча школашка. Цу классашка дешаш 285 дешархо ва.

Берригаш а дешаш хилийтарах дола закон шоаш мишта кхоачашду дийцар совещане Грознерча № 1 йолча школа директора нов. Филенкова. Къаьстта чIоагIа терко тIайохийт керда хьехача материалах бераш дика кхетийтараи чакхъяьккха материал тIачIоагIъяраи.

Совещане къамаьл даьраша дIахо йодача хана къахьегам, политехнически, производственни дешар хьехилга дикагIа вIаштIехьдаккха дезилга, нохчийи гIалгIайи йиIигаш деша ахийтара чIоагIа къахьега дезилга, дийцар.

Совещани йистейоалаш школай дикагIа болча директорашта «Халкъа дешара отличник» яха значокаш елар. Царех ба Грознерча № 7 йолча школа директор нов. Лебедева, № 2 йолча школа-интерната директор нов. Литвинов, № 5 йолча школа директор Смагин, кхыбараш а.

Совещане гулбеннараша ССКП ЦК письмо дахьийтар массане а дешарах дола закон шоаш кхоачашдергхиларах тешам луш.

Р. МАРХИЕВА.

Керда шу дездеш

ЧIоагIа дог гIоздаьнна дездир республика къахьегамхоша керда шу! ХIара цIагIа, клубе, юрта, городе—массанахьа хозаш безаме музыка, боккха сакъердам бар. Дика чакхдаьккхар Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша семилетка шоллагIа шу. Доккхий толамаш даьхад цар халкъа боахама массадолча доакъошка. Кердача шера кхы а вахар тоалургхиларах, вай мохк кхы а чIоагIагIа дегIабоагIаргхиларах дог тийша ба уж.

Геттара сакъердаме яр Грознерча Ленина цIерахча майдане. Лохкаш музыка а йолаш хоза тоаяь латтача йоккхача елкана гонахьа сакъердаш дукха нах бар.

Керда шу дездеш доккхий ловзараш хилар В. И. Ленина цIерахча культура ЦIагIа а, иштта кхы дуккхача болхлой клубашка а.

Пролетбата цIерахча культура ЦIагIа гулбенна хилар Старспромысловски районера къахьегамхой. Кагирхой баьхнар ловзарга маскарадни костюмаш тIа а ювхаш. ДикагIа йола костюмаш кийчъяьрашта совгIаташ тийлар. Художественни самодеятельносте дакъа лоацаш болчар доккха концерт оттадир.

ЧIоагIа сакъердаме яр химиций культура ЦIагIа а. Хьаьший дог гIоздоаккхаш яр хоза тоаяь ёлка, тайп-тайпарча прожекторий сердало, лекха музыка. Сакъердаме дар эстрадни оркестраца оттадаь концерт а. Са хиллалца хилар цига тайп-тайпара ловзараш, аттракционаш, халхараш.

350 совгIа къона болхло хилар цIей дездеш Гудермесски локомотивни депорча клубе. 300 совгIа дезало цига керда шу дездир кердача квартирашка.

1 январе цигарча клубе керда шу дездеш хилар кадрови болхлой шоай дезалца.

Геттара дукха нах бар Наьсарен районерча культура ЦIагIа. Цига сакъердаш хилар района тайп-тайпарча организацешкара, совхозашкара баьхка къахьегамхой. Хоза тоаяь яр ёлка, сакъердаме ловзараш, халхараш хилар, доккха концерт оттадир художественни самодеятельноста коллективаша.

Районерча мельзавода клубе керда шу дездеш хилар комсомольцаш. Геттара сакъердаме чакхъяьлар цар сайре.

Иштта чIоагIа сакъердаме дездир керда шу Первомайскерча, МагIалбикерча, иштта кхыча а районашкарча къахьегамхоша.

А. МАРЦЕВ.

Агитатор?

ЛIайха беча массово-политически балха юкъе пайда эца дукха ха йоацаш кердача шера арадаьннача № 1 йолча ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» тIа кепа техача материалех.

«Кердача шера кердача толамашка!» — иштта корта а болаш я семилетка кхоалагIча шера план толаме кхоачашъяр духьа къахьегамхошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржае аьнна агитаторашта хьалхашка декхараш оттадеш йола эггара хьалхара статья.

Царел совгIа, «Семилетка йоккха котало», «1961 шера СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен план», «ССКП ЦК хургйолча Пленума къахьегама толамашца накъа гIоргда вай», «Коммунистически къахьегама бригадайи ударникийи цIи яккха лоаттаю яхь шерагIа йоаржае», «Советски керда сом» яхача темаех январь бетта беседаш йича бакъахьа я, йоах блокнота тIа.

Блокнота тIа араяьхай диаграммаш, плакаташ, хIаьта иштта производства дикагIа болча болхлошта хетаяь, кердача шера доттагIлен шаржаш.

Хьинаре къахьийгад шофераша

Доккхий толамаш даьхад дIададахача шера Наьсарен района автотранспортни боахама коллективо. Мух дIа-юха кхахьара паччахьалкхен план ханал хьалха, 25-ча ноябре, кхоачашъяьй цо. Района массайолча предприятешка, гIишлош еча моттигашка лерттIа болх хьабе мел эша материалаш дIакхихьай, хIаьта халкъа боахама планал совгIа 19 эзар тонн мух а дIа-юха кхихьаб АТХ шофераша.

ССКП ЦК январьски Пленума сийна социалистически яхье баьннача шофераша А. Зязикова, М. Картоева, Д. Оздоева, А. Абадиева, Дз. Газгиреева, О. Хашагульгова, иштта кхыбараша а паччахьалкхен план 180—200 процент кхоачашъяьй. Ноябрь бетта денз семилетка кхоалагIча шера чотах болх беш ба уж хIанз.

Укх кердача шера мух дIа-юха кхахьара план ханал хьалха кхоачашъе лаьрхIад автотранспортни боахамерча коллективо.

А. ПЛИЕВ,
АТХ парторганизаце секретарь.

Хьамсарча мехка Iалам дукха а дезаш лораде

Укх шера октябрь бетта хиннача Российски Федераце Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе лоархIамера закон тIаийцар «РСФСР-е Iалам лорадара хьакъехьа». Закона тIа белгалду «Советски паччахьалкхенера Iалами цун рузкъаши халкъа боахам дегIабоалабара йола естественни лард хилар, материальнии культурнии рузкъаш даим духхдувлаш бола хьаст из хилар, халкъа къахьегама а салагIа а эггара дикагIа дола хьалаш цо Iалашдеш хилар».

Боккха лоархIам болаш да дикалца белгалдоалаш дола Нохч-ГIалгIай АССР-ера Iалам лорадар. Вай Даьхен хозагIа а дикагIа а долча мехкех ба Нохч-ГIалгIай мохк. Укхаза къулбехьенгахьара къилбаседенгахьа долхаш лоамаш да, тIаьнна сийна буц, шера гIа дола хьу а йолаш, шаьрача гIолла Iодадаш кIа, гидуаргаш, хьажкIаш тIайола бIарг макхоачча дIаьха кхаш а долаш. Тиркагара къилбаседенгахьа ах яьсса аре улл, дажаш жа Iулаш а лелаш. Хиш ухача атагIенашка, лоаман довкъашка сомийи комсийи бешамаш латт. Дукха рузкъаш лоахк республика лаьттах, хIанз а яйза яланза йола дукха, пайдане баьцовгIаш я, хьунашка а аренашка а дукха я ахкача сома гаьнаши кIотаргаши, доакъара, дарбанна чIоагIа лоархIаме йола, эфири даьтташи доахка а дикоративни а баьцовгIаш. ГIирсаш де метаргйолаш дукха хьу я Нохч-ГIалгIай АССР-е. Къаьстта боккха лоархIам болаш я хьу тIайолча лаьттах 75,2 процент дIалоацаш йола поп, пхаьн, наж, кхыяраш.

ДикагIча тайпаех йолча хьунах гIишлой материалаш, мебель, музыкальни инструменташ, кхыйола хIамаш ю. ТIеххьара а, лоаман хьунаша доккха новкъостал ду климат хоза лоаттаяра, лаьтта чIоагIа лоаттадара.

Дукха ха йоаццаш вай республикерча хьунашка хьожаш хиннай Киевски лесоустроительни трестера ена экспедици. Экспедице даьча дуккхача тохкамаша вай специалисташта йоккха материал Iалашъяьй, керда хьунаш йогIа, халкъа боахамера, лаьтташ, хиш лорадара бола хьун лоархIам лакхбе цар йиш хургйолаш.

Промысел лелаяра боккхача лоархIаме а долаш тайп-тайпара дукха акха хьайбаш да республике. Климатически хьалаш дика хиларо, эрий тIаьнната баьцаша, акхача сомаша йиш хулийт чарахьал деш-промысел лелаергйола оакхарий дебаде. Охотинспекцеша оттаяьча материалех республике чарахьал деш-промысел лелаеш 39 тайпара оакхарий да, царех 36 тайпа вайцига массаза хулаш да, хIаьта вож кхо тайпа керттерча Кавказски дукъ тIара хьачуухаш да (леопард, хьах, мосар).

Республике массаза а хулаш я борз, шакал, цогал, корсак, акха жIали, тайша ча, хьунашка а эрзашка а лела цискаш, рысь, борцакх, белка, хьун хьакха, сай, лийг, акха газа, и. кх. дIа.

Вай хьунашка, хишка, Iамашка, нийслу беза бекх боахаш дола оакхарий. КIаьда, хоза, листа чо бола бекх боалаш дола норка яха аькха Тиркаца а Шолжах хьадетталуча хишца а хул. Из тайпа аькха кIезига да вайцига, цудухьа из дукхача маьха дола аькха дебаде хьажа веза.

Цхьабакъда, уж пайдана дола оакхарий лорадарца дукха кхоачамбоацараш нийслу. Цудухьа, уж кIезиглу кхом боацаш а гIулакх доацаш а доадеш хилча. Бехк ца беш бут акха гаьзарий Iулаш дохадеш а лелхадеш а бола нах. БIаьстан юхье чарахьал ца дайтташе а охотинспекци оарцадIъяьлча а ца социйташ доадеш латт моттигера а арахьара тIауха а оалхазараш. Нохч-ГIалгIай мехкарча эггара хозагIа а дезагIа а долча оалхазарех йола акха котамаш кхоачалуча дIакхоачаяьй гIулакх доацаш йоаяр а уж тебаш йола баьцаш хьекхар а бахьан долаш.

Нохч-ГIалгIай мехкарча дуккхача Iалама рузкъаех лоархIаш да лаьтташта хиш дехкара, чкъаьрий лeладара, мола хий Iалашдара боккхача лоархIаме дола долха хиш. Лоаман хишкеи Iамашкеи дукха да чабакх, мож, форель яха а кхыдола а чкъаьрий. Цхьабакъда, кхом боацаш пайда ийбеш а хьурмат доацаш лорадеш а да хьамсарча мехкара Iалама рузкъаш. Iалам лорадара хьакъехьа дувцача хана ца хьоахадеш дита йиш яц Грознерча промышленни предприятеша аракхувсача бIехача хIамашца Шолж бIех деш хилар а газаца фотелхадеш хилар а. Шеко яц РСФСР Iалам лорадара хьакъехьара закон хIанз арадаьннадолаш, Шолж цIендара дош кхоачашдергхиларах.

Нохч-ГIалгIай мехка кхычарца цхьана боккха лоархIам болаш декхар да зоологически тохкамаш дар, малагIа хьайбаш дах довзара.

ХIанз довзаш дац республике цхьадола хьайбаши оалхазараши. Кавказе даьча юкъарча тохкамий Сатунинеи Динникеи сборник, Бемеи Виришагинеи даь цхьадола йоазош мара кхы хIама дац царех. Сага боахама тIехь пайда луш йола а гаьнашта, огородашта, кхашта, бешамашта зе деш йола а чоапилгаши са доахка хIамаши йовза еза, уж малагIча тайпах я, мишта дIа-юха яржаш я, царца малагI къовсам лоаттабе беза ха деза, цар биологи Iомаде деза. Юрта боахамаи гаьнаштеи зе деш хиларал совгIа сага а хьайбашта а дIа-юха дувла бIеха лазараш доаржадеш йола цицхолгаш, дахкий, сусликаш Iилма маяххара йовзийташ цхьаккха хIама яц язъяь. Нохч-ГIалгIайчен фауна (са мел доалла хIамеи баьцаши) йовзийташ Iальмате кIезига материал я краевой музее. Края фаунеи флореи йовзийташ йола материал эш республика школашка деша дагIача бераште, студенташта, хьехархошта. Фауна йовзаро новкъостал дергда Iилма-тохкама дуккха балхаш дикагIа чакхдахара, сагаи хьайбаштеи дIа-юха дувлача бIехача лазаращца лоаттабеча къовсама, ха-оттам бовзара чарахьал деча моттигах дикагIа пайда эцара, юрта боахама зулам деча чоапилгашца а са доаллача хIамашца а чIоагIагIа къовсам лоаттабара.

Д. УЖАХОВ
аспирант-биолог.

Массанена дукха езаш а лоархIаш а я Грознерча гIишлошъерий кхалнаьха училищера лор Парахина Марфа.

Дуккхаза бIаргаго йиш я Парахина Грознерча локомотивни депо медицински пункте а. Цига цо консультацеш тел, курортни дарба эшача болхлошта новкъостал ду, депо цехашка а ухаш тайп-тайпарча темаех лекцеш еш. ЧIоагIа дукха еза из машиннаькъа поликлиникерча лорашта а. Цо царна а дика новкъостал ду.

Дика дакъа лоац Парахинас общественни балха а.

Сурта тIа: М. Парахина.

С. ВОРОНИНА текст.
Г. ЛЫСЕНКО сурт.

Юрта Совета новкъосталца

Доккхий толамаш доахаш чакхдаьккхад семилетка шоллагIа шу Ачхой-Мартановски юрта Совето.

Шера йола план ханал хьалха кхоачашъяра, самообложене план кхоачашъяра доккхий балхаш даьд депутаташеи активои.

ХIара денна хозлуш, тоалуш йоагIа Ачхой-Мартан яха юрт. ДIаяхача гурахьа дукха балхаш даьд юрт тоаяра. 13 эзар га цIаетIай, 21 тIий диллад, шоссейни наькъаш дехкад, иштта кхыдола балхаш даьд.

Дукха халонаш озар юртарча наха хий гаьна хиларах. Ерригача юрта шиъ колонка мара яцар. Хий Iоцилла 2 эзар метр турбаш Iалашъяьй хIанз. ТIадоагIача шера кхы а массехк колонка хургья юрта.

Ачхой-Мартановски районе яхье яьннача юрта Советашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цу юрта Совета. Парте райкомеи райисполкомеи дIа-юха тела цIе байракх еннай цунна. Организационно-массови болх цикагIа вIашагIболларах шозза Сийлен грамота еннай цу юрта Совета Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо.

Цу толамаша хьагойт депутаташа мишта къахьег. Наха чIоагIа дукха безаш ба депутаташ Исраилов Даша, Чинхоев Юсуп, Рудаков Иван, Абдулаева Малихат, дуккха кхыбараш а. Вай мехкара а доазол дехьара а гIулакхаш дувц цар шоай харжархошта.

ХIанз СССР Лакхехьарча Совета 6-ча сессе материалаш ювцаш беседаш ю депутаташа.

Укх шера кхы а доккхагIа толамаш дахара чIоагIа къахьегаш ба Ачхой-Мартановски юрта Совета депутаташи активи.

И. ГУЗЕЕВ.

Спорта хоамаш

Укх деношка республикански шахматни клубе Грозне хьалхара моттиг яккхара дешархошта юкъера шахматни яхь дIайолаеннай. Цига яхье дакъа лоацаш итт команда я. Царна юкъе ловзаш ба шахматисташ-перворазрядникаш А. Чубуков, Х. Ошаев, А. Абрисимовский, В. Белоусов, иштта кхыбараш а.

Шахматни ловзара хьалхарча туре № 2 йолча юкъера школа команда № 47 йолчунца ловзарах счет 7:1 а йолаш котъяьннай. ХIанз шахматни яхь дIахо хьош ба спортсменаш.

* * *

Нохч-ГIалгIай педагогически института студенташта юкъе чIоагIа лоархIаш я вольнии классически кIалкхетаргах латареи спорт. Укхаза вIашагIтехай тренер М. Литвинов керте а волаш секци. Дика опыт йолаш спортсменаш ба секце дакъа лоацараш. Дуккхача республикански а городской а яхье баьннача студенташа-спортсменаша нн. Гайтукаева, Пешхоева, Вискиева, Гантаева, Куксина, иштта кхыбараша а дика хьокхамаш даьхад.

Доккхий балхаш даьд институте дIахо йодача хана спортсмений говзал лакхъяра мел эша хIама Iалашдеча. Цу гIулакха эша спортивни инвентарь Iалашъяьй, спортивни зале ремонтни балхаш чакхдаьхад.

ХIанз республиканскии Ерригроссийскии яхье кийчлуш ба пединститута студенташ.

Р. АЛИМОВ.

Радиопередачай программа

5-ча январе: 17.00—керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — кагирхошта передача (гIалгIай меттала), 17.30 — концерт: 17.45 — «Рождество» яхача цIейх доалла зулам — беседа (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Доккхийча толамашца накъа болх партен ЦК Пленума» — передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

6-ча январе: 6.35 — «Пленума накъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — «Ленинан некъ газета обзор; 7.50 — концерт; 8.45 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «Наьна мехкара Iалам дукха а деза, лора а де» — беседа (гIалгIай меттала); 17.30—концерт; 17.45 — Школьникашта лаьрхIа литературни передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Хьайбаш леладу кагирхой болча» — передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

7-ча январе: 6.35 — юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — пионераштеи школьникаштеи передача (нохчий меттала); 8.45 — радиоладувгIархой письмсех оттаяь передача (гIалгIай меттала); 16.30 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.40 — литературни передача (эрсий меттала); 17.05 — керда хоамаш эрсий меттала); 17.20 — «Театр микрофона хьалхашка» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.15 — «Советски сом эггара дезагIа да» — передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

8-ча январе: 7.35 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.50 хоамаши передачай программеи; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.28 — концерт; 8.47 — «Сердало газета обзор; 16.00 — «Маьл» — дувцар (нохчий меттала); 18.00 — Кхалнаха дола журнал (гIалгIай меттала); 18.30 — концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — **«Воскресение».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Воскресение».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — Берий сеанс — **«Дайна сурт».**
Долалу: 9, 11.
«Цхьан йоIах йола повесть».
Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс **«Бозбуачул даь кIаьнк».**
Долалу: 9.15, 11.15.
«Воскресение».
Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре.
Берий сеанс — **«КIалхара яьккха тIехье».**
Долалу: 9.
«Воскресение».
Долалу: 10.35, 12.30, 2.25, 4.20, 6.15, 8.10, 10.

Городе Грозне Широкий яхача переулках 1/34 вахача гражданина **Темляев** Анатолий Николаевича суде деннад городе Грозне, Крымская, 45 яхаш йола **Темляева** Раиса Федоровна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Ленински района 2 участка халкъа судо.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ. 03004 Заказ № 0043.